

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 22. decembra 2005 ☼ Leto XV, št. 38-39, cena: 50 Ft

SVETKI, BOŽIČ, CHRISTMAS, WEIHNACHT, NATALE...

Slovenci pri Rabi za božič enostavno pravimo *svetek*. Če stoj pravi, ka »na svetke mlajši domau pridejo« ali na karto napiše »Blajžene svetke vam želejm«, vsikši vej, ka ne misli nej na vüzem, nej na risauske svetke, nej na kakšne druge svetke, liki na božič. Božič je preprausno svetek. Božič je sveti post, den, gda so se lidgé postili, božič je sveti večer, božič je sveti den, božič je števanovo. Na sveti post so se gnauksvejta tak pozdravali »Baug daj sveti den, Baug daj sveti post«. V Sakalauvca so takšoga ipa küjali grajovo župo pa kloce. Pod staulom so zažigali borjoco, ženske so išle v gradec, z zadnjico so mlatile po drejvaj, ka prej te drugo leto lejpi sad bau. Na sveti večer je mogla vküper biti cejla držina, gnauksvejta so tisti, steri so der slüžili ali kraj od familije bili, na sveti večer tö domau prišli, da bi leko z družino k paunaučnici šli. Na sveti den se je nej šikalo nikam titi, nej k žlati, nej k sausedom. Tau se je dostajalo opraviti na števanovo.

Za božič v različni gezikaj različno rejč nücajo. Madžarska beseda *karácsony* je iz slavske (slovanske) rejči korčun, ka pomejni stapati, prejkstapiti. Kaže tau, ka so stara poganjaska lüstva kauli 24. decembra svetila začetek nauvoga leta, gda so s staroga prejkstapili v nauvo, gda so iz kmice prejkstapili v sveklino. Francuzi božiči pravijo *noël*,

BLAJŽENE SVETKE IN SREČNO NAUVO LETO!

Talanji *natale*, bejdvej rejči sta iz latinske besede *Natalis*, ka pomejni roditi se, nika nauvo na svejt prinesiti. Engliški pravijo *Christmas*, svetek, steri je povezani s Kristušom, knjižno slovenska rejč *božič* pomejni božji sin, nemški *Weihnacht* pa sveto nauč.

Te čas - zadnji dnevi decembra - je vsigdar pomemben (fontos) bijo za človeka. Sploy za tistoga človeka, steri je živo od tistoga, ka ma je dala zemla. Zatok je težko čakno, naj se po temačnij, kmičnij november-skij cajtaj dnevi začnejo dukšati, naj se pokaže svetloba,

naj se pokaže sonce. Sonce, stero dava toplauto, sonce, od steroga začne mrtva natura znauvič živeti. Sonce, stero je življenje.

V dūšo krščanskoga človeka prinese tau sonce, tau sveklino Jezuš, nauvorjeno dejte, stero s svojo neđužnostjo

kloncka na naši srcaj, stero s svojo sveklino odganja kmico dūše. Simbolično je tam v vsakšom plamenčki svejče, stero vužgemo na sveto nauč. Te plamenček naj vam osvetli svetke, naj vam prinese toplino v vaša srca in domove.

Marijana Sukič

Ustava, mednarodne pogodbe, zakoni, dvostranski sporazumi...

»PAPIRNATE« MANJŠINSKE PRAVICE

V večini evropskih držav, zlasti v Evropski uniji, po teoretični plati ni kaj očitati manjšinski zaščiti. Pravice so zapisane v univerzalnih mednarodnih sporazumih, v ustavah, v mednarodnih pogodbah, zaščitnih zakonih in dvostranskih (kulturnih) sporazumih. Pričujoči zapis nima

Sergij Pahor, Svet slovenskih organizacij (Italija)

znanstvenih ambicij, marveč želi povzeti nekatera razmišljanja z nedavne Okrogle mize, ki je bila, na temo Varovanje slovenske manjšine, v Zagrebu, k tam izrečenemu pa dodati nekatere ocene iz razprav v Slovenski manjšinski koordinaciji.

Če je vse zapisano tako, da varuje posamezne manjšine, ne glede na njihovo število, kje so potlej problemi? Vnovič pridemo do tistega, da je »hudič v podrobnostih«, kar pomeni, da napisanega v posameznih državah niso pripravljeno uresničiti, ampak iščejo izgovore, s katerimi se izogibajo ali zavlačujejo z izpolnjevanjem opredeljenih obveznosti. Enotnega pristopa ni za več držav, kajti do razlik prihaja celo v eni državi oziroma pri uresničevanju enakih obveznosti, denimo za Slovence na avstrijskem Koroškem in Štajerskem. Sedmi člen Avstrijske državne pogodbe, podpisane maja 1955, je nedvoumen: Avstrija je dolžna zagotavljati enake pravice med Slovenci na Koroškem, avstrijskem Štajerskem in med Gradiščanskimi Hrvati. Ako enotnega pristopa ni, je skupno manjšinam in njihovim ocenam, da se uradna politika povsod, ponekod bolj, drugje manj, poizkuša izogniti obveznostim,

ki jih ima do sodržavljanov drugih narodnosti. Poleg ustave je za Slovence v Italiji najpomembnejši zaščitni zakon. *Sergij Pahor*, predsednik Sveta slovenskih organizacij, ocenjuje, da pred štirimi leti sprejetega zakona nihče ne uresničuje ali si prizadeva za njegovo uresničitev. S tem ni rečeno, da slovenska manjšina v Italiji nima nobenih pravic, so pa različno »porazdeljene«: na Tržaškem in Goriškem imajo številne vzgojne in izobraževalne ustanove, časopis Primorski dnevnik in ta mesec je slovenski radijski program Trst A proslavil 60. obletnico ustanovitve. Imajo Stalno slovensko gledališče, dokaj urejeno založništvo, Slovenski raziskovalni inštitut, številna kulturna in športna društva in še marsikaj. Uresničevanje manjšinskega zakona bi pomenilo velik napredek za Benečijo in Kanalsko dolino, kjer je položaj Slovencev slabši kot v Trstu in Gorici.

Marjan Šturm, Zveza slovenskih organizacij (Avstrija)

Slovence na Koroškem in Štajerskem »varuje« Avstrijska državna pogodba (ADP), ki v 7. členu konkretizira naloge do Slovencev in Hrvatov na Gradiščanskem. *Marjan Pipp* - Narodni svet koroških Slovencev, ne vidi problemov v zakonskih ureditvah, ampak v njihovem uresničevanju. Tudi za Koroško velja (zelo) podobna ocena kot za Tržaško in Goriško v Italiji, in sicer, da imajo Slovenci marsikaj, česar druge manjšine in drugod nimajo. Po članstvu Slovenije v Evropski uniji se je povečalo zanimanje za učenje slovenskega jezika tudi med nemško govore-

čimi prebivalci. »Na tem moramo graditi, izkoristiti evropske trende, čezmejno sodelovanje, izmenjavo dijakov in študentov med Slovenijo in Koroško,« predlaga *Marjan Šturm* iz Zveze slovenskih organizacij. Nekako samo po sebi umevno je, da imajo koroški Slovenci zdaj že celodnevni radijski program, da izhaja teden Novice, vsak teden imajo TV oddajo Dober dan, Koroška, več založb, ki tiskajo knjige pretežno v slovenskem jeziku, denimo Mohorjeva založba, Založba Drava, Založba Wiesser. Ta čas pa jih najbolj zaposluje postavljanje dvojezičnih topografskih napisov. Zvezno ustavno sodišče je odločilo, da morajo dvojezične napise postaviti v več kot 200 krajih na takimenovanem južnem Koroškem, deželna oblast v Celovcu pa se temu zoperstavlja in na vse načine želi preprečiti ali vsaj omejiti sklep z Dunaja.

Popolnoma drugačne od koroških so razmere na Štajerskem, kjer Slovincem pripadajo enake pravice kot Slovincem na Koroškem, vendar je v konkretnem slika drugačna, slabša celo od razmer med Beneškimi Slovenci. Pri zadnjem popisu leta 2001 se je na avstrijskem Štajerskem nekaj prek 2300 državljanov

Darko Šonc, Zveza slovenskih društev (Hrvaška)

opredelilo za Slovence, oziroma da je njihov pogovorni jezik ob nemškem tudi slovenski. Neuradno naj bi bilo na Štajerskem med 3 in 5 tisoč slovensko govorečih prebivalcev. Premik na Štajerskem pomeni leta 1988 ustanovitev prve samostojne organizacije, Kulturnega dru-

štva člen 7, obnova Pavlove hiše v Potrni pred šestimi leti in stalni sedež v narodnem sosvetu pri zveznem kanclerju na Dunaju. Na Štajerskem ni niti ene narodnostne šole, ampak obiskuje

Marjan Pipp, Narodni svet koroških Slovencev (Avstrija)

okoli 120 učencev na več šolah dopolnilni pouk slovenskega jezika. To seveda ni narodnostni niti dvojezični pouk, ampak učenje jezika sosedov. O narodnostnem šolstvu na Štajerskem ne razmišljajo, čeprav jim pripada enako kot koroškim Slovincem. Zelo aktivni pa so v Kulturnem društvu člen 7 in v Pavlovi hiši v Potrni, kjer pripravljajo večjezične kulturne preditve in dogodke. Stalnih medijev nimajo, že nekaj let pa izdajajo dvojezično publikacijo Signal. Najnovejšemu Signalu - 2005/2006 - je priložena tudi zgoščenka Zbora Pavlove hiše. Na Štajerskem dvojezičnih topografskih napisov ni, čeprav imajo kraji v »Radgonskem kotu« ob nemških tudi slovenska imena, se pa Kulturno društvo pogovarja z deželno vlado v Gradcu o postavitvi dvojezičnih označb kulturnih ustanov, denimo Pavlove hiše. Tudi za Štajersko je značilno, da se odnosi do Slovencev v novejšem času spreminjajo, kar se kaže tudi v obisku na kulturnih prireditvah v Pavlovi hiši, kamor vse pogosteje prihajajo tudi regionalni in lokalni politiki. Več bi za štajerske Slovence lahko naredila tudi obmejna slovenska Radgona.

Darko Šonc, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, v državi, ki še edina med slovenskimi sosedami ni člani-

ca Evropske unije, ocenjuje, da so Slovenci politično premalo aktivni, njihove pravice pa so zapisane v ustavnem zakonu. S Slovenijo bi želeli podpisati podoben sporazum, kot ga ima Hrvaška z Madžarsko in (še prej) Slovenija z Madžarsko. Sicer pa so Slovenci ena izmed 22 manjšin na Hrvaškem, uradno jih je 14 tisoč v 17 občinah in spadajo med avtohtone manjšine. Zakonodaja jim ne zagotavlja poslanskega sedeža v saboru (parlamentu).

Z zakonodajo so lahko zadovoljni tudi Slovenci na Madžarskem. Problem je enak onim v Avstriji in Italiji, v uresničevanju. Slovenija in Madžarska sta leta 1992 podpisali sporazum, ki zagotavlja enake pravice Porabskim Slovincem in prekmurskim Madžarom, čeprav je bilo že tedaj očitno, da je zakonska in konkretna zaščita Madžarov v Sloveniji na mnogo višji ravni kot zaščita Slovencev na Madžarskem. Čeprav bi pričakovali, da se bo z leti razkorak zmanjševal, se povečuje, ker se Madžarska izogiba nekaterim obveznostim iz sporazuma. Seveda bi bilo nekorektno trditi, da med Slovenci na Madžarskem ni napredka, vendar ne tolikšnega, kot bi jim, tudi glede na sporazum, pripadal. Madžarska se izogovarja, da nekaterih nalog ne more uresničiti zaradi finančnih težav, kar deloma celo drži. Toda tudi Slovenija nima odveč denarja, pa je vseeno v razvoj narodnostnih izobraževalnih, kulturnih in informativnih ustanov, ki so pretežno namenjene prekmurskim Madžarom, v zadnjih petih letih vložila blizu 5 milijard tolarjev. Z desetimi odstotki tega denarja bi v Porabju razrešili aktualne materialne probleme, ki vplivajo na uresničevanje nalog v izobraževanju, kulturi in medijih. Recimo, da Madžarska mora varčevati z denarjem, ki ga namenja manjšinam; pa ni zgolj »neprijetno vprašanje«, ali mora tako ravnati pri obveznostih, ki so takorekoč »zastonj«, denimo pri zastopstvu v parlamentu, kar ni materialna, ampak politična odločitev.

Ernest Ružič

Mlada nagrajenka: pleše, spejva, igra

Kuratorij Javnega sklada za narodne in etnične manjšine je 4. decembra podelil mladinske manjšinske nagrade. Za to nagrado je kandidiralo 71 kandidatov, kuratorij je podelil 22 nagrad. Mladinsko manjšinsko nagrado pri Slovencih je dobila Gyöngyi Bajzek.

• *Sto leko dobi tau nagrado?* sam se začno pogučavati z njo.

»Tau je mladinska nagrada, štiri taši mladi leko dobijo, štiri se držijo kakšni manjšini pa živijo na Vogrskom. S tau nagradov so na tiste mlade mislili, štiri več dejajo za svojo manjšino, za svojo kulturo, kak drugi.«

• *Što je tebe predlagalo za nagrado?*

»Name sta predlagali Zveza Slovencev na Madžarskem pa Državna slovenska samouprava.«

• *Ka delaš ti na kulturnom področji?*

»Sam članica folklorne skupine na Gorenjem Seniki, mešenoga pevskoga zbora Avgust Pavel pa gledališke skupine Nindrik-indrik.«

• *Odkec si ti volau dobila za tau delo?*

»Leko povejm, ka se je tau v mlašeči lejta začnilo. Ge sam najprvin slovenski gučala. Tau pa za volo toga, ka smo doma vsigdar slovenski gučali. Kak s starišami tak s staro mamó tö. Z nami je največ tistoga ipa, gda smo eške mali bili, stara mama bila, zato ka so stariške delat odli. Ona je pa z nami samo slovenski gučala. Z njauv smo vküper popejvali pa molili slovenski. Pa

leko bi prajla, ka se je vejn tü začnilo vse. Gda smo v šaulo prišli, tam smo že meli priliko, ka smo se slovenski gezik včili. Tam sam že vsigdar tak čütüla, ka mam volau za spejvanje pa za plesanje. Večkrat sam bila v bralnom tabori, gde smo različne programe

vaje tö. Tašuga reda si človek dostokrat tak misli, ka tau več ne lada. Dapa tau človek vse pozabi, gda na oder stauipi pa lüstvo začne ploskati.«

• *Dosta taši mladi je ešče v Porabji, kak si ti? Šteri delajo v trej skupinaj?*

»Nej dosta, dapa zato gestejo.«

• *Leko povejmo, ka si ti univerzalna. Če trbej, igraš, če trbej, plešeš pa spejvati tö znaš. Dapa kak si prajla, nej si sama, liki vas več geste taši. Ka vas motivira pri tejm?*

»Mi mladi smo meli pred seuv tašo peldo. Tau smo mi od naši starišov prejkvzeli. Vejm, ka gda so kukarco lüпали, starejšo lüstvo je vsigdar popejvalo, mi mladi smo je pa poslušali. Mi smo tak gorrasli, ka je lüstvo kauli nas popej-

valo. Leko povejm, ka mi tau že v krvi mamó.«

• *Rada si bila, gda si zvejdla, ka si ti tö nagrajenka?*

»Pa vejš, ka sam rada bila. Tak čütüm, ka s tejm priznajo pa cenijo mojo delo.«

• *Ka misliš, potrebne so te priznanja pa nagrade za mlade pevce, folkloriste, kulturne delavce?*

»Vejn te bola motivira. Dapa tak mislim, ka brezi tauga, če volau maš, tak tö delaš. Nej važno, če dobiš priznanje ali nej. Dapa lažala bi, če bi tau prajla, ka sam nej bila rada, gda sam zvejdla, ka dobim.«

Gyöngyi Bajzek v imeni uredništva Porabja čestitamo in ji železmo dosti volé pa moči k deli tadala.

K. Holec

Gyöngyi Bajzek od leta 2004 dela na Slovenski zvezi

meji. Meli smo folklorno delavnico pa sam te tak volau dobila, ka sam notra staučila v osnovni šauli v folklorno skupino. Meli smo eden mali pevski zbor tö, v šterom sam ge tö popejvala. Nikak etak se je tau začnilo. Gda sam šaulo skončala, potistim sam gratala članica mešanoga pevskoga zbora pa odrasle folklorne skupine. Malo kasnej pa me je Klara Fodor, sekretarka Zveze, gorziskala, pa pitala, če bi mejla volau nut stauipi v gledališko skupino Nindrik-indrik. Tak sam te gratala članica te skupine tö.«

• *Ti za tau vse maš volau pa čas tö?*

»Je tak, gda človek tak čüti, ka je dosta. Sploj pa te, gda eden za drügam mamó nastope pa

TRIJE MILIJONI ZA VERIŠKI KULTURNI DOM

9. decembra je Slovenski kulturni in informativni center v Monoštru obiskal Péter Kiss, minister brez listnice, vodja kabineta predsednika vlade. Predsednika Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök in Državne slovenske samouprave Martin Ropoš sta ga seznanila z nekaterimi aktualnimi problemi slovenske manjšine, ki čakajo na rešitev. Pogovorov se je udeležil tudi generalni konzul R Slovenije v Monoštru Marko Sotlar, ki se je tudi na štiri oči pogovarjal z gospodom ministrom, ter nekateri porabski župani.

Med perečimi problemi sta predsednika naštela položaj narodnostnih šol v Porabju, katere se vsako leto ubadajo

s finančnimi težavami. Po mnenju predsednika Ropoša Državna slovenska samouprava razmišlja o prevzemu šol, toda le v primeru, če bodo zagotovljeni vsi pogoji delovanja, ki bodo zajamčeni s pogodbo. Tudi pri obnovi narodnostnih šol potrebujejo državno pomoč, kajti šoli vse od spremembe sistema nista bili obnovljeni. Po mnenju predsednika državne samouprave je največji problem Porabja gospodarska nerazvitost, povprečna brezposelnost po porabskih vaseh je 25-odstotna. Kot konkreten projekt je omenil načrtovano cesto med Verico in Gornjim Senikom, ki bi lahko zagotovila boljšo povezanost in sodelovanje med dvema deloma Porabja. Volja za uresničitev projekta je, manjkajo le finančna sredstva.

Oba predsednika sta omenila nastali problem pridobivanja frekvence za Radio Monošter, ki je v lasti Državne slovenske samouprave. Minister Péter Kiss je s problemom bil seznanjen, po zadnjih njegovih informacijah se bosta zunanja ministra R Slovenije in R Madžarske v skupnem pismu obrnila na svojo avstrijsko kolegico, da bi posredovala pri pristojnih avstrijskih uradih za potrebno avstrijsko dovoljenje. Nova frekvenca bi namreč zagotavljala boljšo slišnost radia, ki se trenutno zelo slabo sliši v nekaterih predelih Porabja. To je pa tudi predpogoj za širjenje programa.

Nekateri problemi so se pojavili zaradi nepizpolnjevanja sklepov zapisnika madžarsko-slovenske manjšinske mešane komisije, med temi je tudi obnova porabskih kulturnih domov. Po mnenju ministra je obstoj kulturnih in cerkvenih manjšinskih inštitucij predpogoj za ohranitev določene manjšine. To svojo izjavo je podprl tudi z dejanjem, kajti županu Verice je predal pogodbo o trimilijonski podpori za obnovo veriškega kulturnega doma.

M. Sukič

Programi sombotelski Slovincov

Sombotelski Slovenci so 3. decembra vküpprišli, ka bi se pogučavali o tome, kakšne programe so meli cejlo leto. Na te den so pozvali Miklauša tō, pa mlajše iz števanovske

nica našoga društva Ibolya Dončec in član društva Géza Doma. Za vüzenek smo nej meli programa, ka je lagvi cajt biu. 12. maja smo držali Den mater in materne rejči.

sta nam igrala dva Djaužina iz Slovenije.

Od 8. do 10. julija smo bili na avstrijskem in slovenskem Koroškem *na prauški*, pa na slovenskem Štajerskem

člane turističnega društva iz Kapele in tamburaški orkester Drotmantraši, da bi igrali na Karnevali Savaria. Na žalost nej so mogli priti, obečali so, ka kleti pridejo na Karneval, šteri de od 25. do 27. augustuša. 17. septembra smo bili v *Mosonmagyaróvári*. Slovenci, šteri tam živijo, so nam nutpokazali varaš, pa eške s čunaklinami smo se tō vozili po Mošoni-Duni. Zvečer smo vküper spejvali naše lejpe stare slovenske pesmi.

24. septembra smo sodelovali pri organizaciji *II. Narodnostnega dneva Hrvatov, Nemcev, Romov in Slovincov v Somboteli*. Dosta nas je bilau na tom dnevi iz našo-

iz Budimpešte od Javnega sklada za narodne in etnične manjšine, iz Slovenije od Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. **Od držine Cserpnyák iz Sárvára, članov našoga društva, smo tō dobili 50.000 forintov.** Za letošnje delovanje in programe z društvom vred smo dobili vsevküper 5 milijonov 400 gezero forintov, za štero se vsikšoma lepau zavalimo. Drügo leto januara se bomo spominali 60. oblejtnice smrti Avgusta Pavla. 4. februara bau slovenski ples, na šterom de igro ansambel Atlanta. Majuša mo šli v Mursko Sobotu, pozvalo nas je Društvo Madžarov. V leti mo šli na prauško na Dolenjsko in Belo

Redeči Miklauš je mlajšom dare talo

šaule. Mlajši so spejvali, plesali pa parpovejsti naprejdavali po števanovsko. Miklauši se je tō trnok vüdo program. Po programi je vsejm mlajšom talo dar iz svojga veukoga žakla. Za program smo dobili pomauč od Javnega sklada za narodne in etnične manjšine iz Budimpešte, od Zveze Slovincov pa od Državne slovenske samouprave.

Slovenska samouprava in Slovensko društvo Avgust Pavel v Somboteli sta leta 2005 organizerala *14 programov*. 15. januara so na Pavlovom večeri pozdravljali Judito Pavel ob rojstnom dnevi. 22. januara je biu slovenski pustni ples. Igro je ansambel ATLAN-

TA iz Slovenije. 12. marca so moški pozdravljali ženske s pesmijo Otona Župančiča, po tistom smo si poglednili film *„Porabje nekoč in danes“*, šteroga je napravila predsed-

Francek Mukič, član slovenskega društva, je nutpokazo svoj *„Porabsko-knjižnoslovensko-madžarski slovar“*. 21. maja so prišli k nam člani madžarskoga društva iz Murske Sobotte. Pokazali smo njim Somboteu, po tistom so se v Slovenski iži v Skanzni srečali s člani našoga dru-

v Velenji. 13. augustuša smo se odpelali v Monošter na Državno srečanje, z drügimi vküper pa v Slovenijo (na Cankovo, v Korovce in Krašče). 20. augustuša so člani našoga društva bili pozvani *na Cankovo*. Vküper z njihovim društvom smo se odpelali v Potrno v Pavlovo ižo.

Miklauš z lancom je ženske loviu

štva. 11. junija smo bili v Andovci. V gaušči smo poglednili veuke, stare drevje, v vesi igro *„Dvej ženski v gledali“*. Moški pa so se brsali, ženske pa njim fejst kričale. Zvečer

Poglednili smo v Sloveniji Gornjo Radgono, Radence pa lončara v vesi Pečarovci. Prijateljsko srečanje je bilo v gostilni Ferencovi v Krašičih. Za 27. augustuš smo pozvali

Števanovski plesci

ga društva tō. Nastopil je tudi naš pevski zbor. 12. novembra so prišli k nam *„Veseli pajdaši“* iz Števanovec pa so nam nutpokazali komedijo *„Šaula včera, šaula gnes“*. 3. decembra je prišo Miklauž. Pred tem pa so nam špilali, spejvali, plesali *mlajši iz Oš Števanovci*. 17. decembra, na božičnom koncerti v cerkvi sv. Martina, je spejvo pevski zbor iz Slovenije, iz vesi *Dokležovje*.

Peneze za delovanje in programe je dobila sombotelska samouprava letos od države pa od varaša Somboteu. Društvo pa je dobilo peneze od sombotelske slovenske samouprave in na razni natečajaj od varaša, od Zveze Slovincov na Madžarskem,

krájino, v cerkve sv. Martina. Augustuša mo se pelali na Državno srečanje v Porabje. S Cankove pa pridejo k nam, ka mo svetili 120. oblejtnico rojstva Avgusta Pavla. V Skansen, v Slovensko ižo, pozovemo Društvo Klopotec iz Kapele, na Karnevali Savaria pa do igrali na tamburice Drotmantraši. Septembra mo sodelovali pri organizaciji III. Narodnostnega dneva. V zimi k nam pride gledališka držina Nindrik-Indrik iz Monoštra, pa Miklauž. Na božični koncert bi radi pozvali pevski zbor iz Slovenije. Vse tau pa samo tako leko realiziramo, če dobimo zavole penaze na natečajaj.

Marija Kozar

Vaški svetek, den starcov

11. decembra je bila lepa, sončna, tretja adventna nedela na Gorenjom Seniki. Po sveti meši se je začel adventni koncert, šteroga je nam priredila Slovenska zveza in domači žup-

15 lejt dela, nam je tudi lepe pesmi zapeu in zašpilau. Mi, poslušalci smo v duši veseli in bogatejši gratali na tou nedelo. Hvala vsejm, ki ste nam tau pripravili in omogo-

V jedilnici se nas je zbralo sedemdeset lidi. Vsevkup nas je v vesi stodvajset, šteri smo šestdesetpet let više stari. V tom leti smo na vrsto prišli štiridesetoga leta rojeni to, iz

Otroški cerkveni zbor na Gorenjom Seniki vči pa vodi domanji župnik Ferenc Merkli

nik Ferenc Merkli. Spejvala je senička mala šolska deca iz 2., 3., in 4. razreda. Začeli so naši mali, bili so enkratni. S kakšim velikim navdušenjem so nam z župnikom vred zapojevali! Prvič, in brezi treme. Kakšne

čili. Gospodi župniki Merklini iskreno čestitamo. Po sveti meši je pa gornjisenička občina pogostila nas, starejše. Tau je že tradicija, že prejk dvajsti lejt starejšo lüstvo, štero je šestdesetpet let više staro,

te generacije nas je nej dosti ostalo, ništérni so za mlada leta odšli iz vesi, dosti se jih je pa že naveke odselilo s tega sveta. Na lepo prestreti stolaj so nas čakale vsefale pijače pa obed in mladi, šteri so nam natakali piti, nam lepo postregli. Vse tau dosti dela prösi in odgovornost, etak pa šteri ne more priditi ali nekoga poslati, njemi na dom odnesejo obed. Dobro in dosta dobrot so nam pripravili küjar in küjarice šaulske künje. Etak smo se nej samo v duši okrepčali, nego tudi telesno. Malo smo se leko med seboj pogučavali, se veselili.

Na Gorenjom Seniki živi kaulek 120 lidi, šteri so starejši od 65 lejt

vesele obrazece smo leko vidli. Zdaj že več vüpanja mam, da iz naše cerkvi, če bode Bog pomago, ne bo vömrta slovenska rejč, pesem, katera je nej samo župnikova odgovornost, nego tudi starševa dužnost. Mešani pevski zbor binkoščne cerkve iz Nuskove, steri že

na leto gnauk (okouli božiča) samouprava vkup pozove na obed. Župan Martin Ropoš je nas vse srčno pozdravo. Lepo je povedo, ka je tau nej den stari, nego den za tiste, šteri duže živejo. Žao, vsakšo leto nas je menje, ništérni se ranč šestdeset lejt ne včakajo.

Lepo se zahvalimo gornjisenički občini in vsem, ki ste nam naše jesenske dneve polepšali. Želejmo Vam milosti polne božične svetke in božji blagoslov v novom leti, dobro zdravje, mir in zadovoljstvo.

Vera Gašpar

GLEDALIŠKA SKUPINA »VESELI PAJDAŠI« V GLEDALIŠČU THALIA

»Narod živi preko svojega jezika. Tudi narodnost«. S tem naslovom je potekalo od 4. do 10. decembra v Budimpešti v gledališču Thalia srečanje manjšinskih gledališč na Madžarskem. Prireditev je potekala četrtič, finančno sta jo podprla Javni sklad za narodne in etnične manjšine ter Urad za narodne in etnične manjšine. Namen srečanja je predstavitev manjšinske gledališke, predvsem ljubiteljske dejavnosti.

Slovence je letos predstavljala gledališka skupina »Veseli pajdaši«

Gledališka skupina Veseli pajdaši na odru gledališča Thalia v Budimpešti

iz Števanovcev, ki deluje pod okriljem Zveze Slovencev na Madžarskem in Društva za lepšo ves Števanovci. Predstavili so se z veseloigro porabske ljudske pisateljice Irene Barber »Šaula včera, šaula gnes«. Nastopili so v Novem studiu, in sicer 7. decembra. Predstavi so prisostvovali tudi veleposlanik R Slovenije Andrej Gerenčer s soprogo in nekateri sodelavci veleposlaništva. Budimpeštanski Slovenci smo videli že več predstav omenjene skupine, zato smo tudi zdaj z veseljem in zanimanjem čakali njihov nastop. Že sam naslov predstave je kazal na to, da se

Med gledalci smo lahko pozdravili tudi veleposlanika in sodelavce veleposlaništva RS v Budimpešti

bo na odru dogajalo veliko zanimivega. Na humorni način so nam pokazali, kaj se je dogajalo v šoli pred šestdesetimi leti, pod kakšnimi pogoji in s kakšnimi metodami so takrat vzgajali mladino. V današnji šoli smo spoznali odnos otrok do učiteljev in do sovrstnikov.

Od lepo pripravljene predstave je vsak odnesel nekaj, ali se je spomnil svojega otroštva ali se je soočil s sedanjimi razmerami v šoli. Še več nam je pa pomenilo, da smo na odru lahko poslušali našo materinščino, porabščino.

Skupini se v imenu budimpeštanskih Slovencev zahvaljujem za lepo doživetje.

Ferenc Kranjec

Trüdimó se, prizadevamo si za vsakšoga Porabca

Delo Slovenske zveze cejlo leto leko sprvaja vsakši ali v živo ali prejk medijev. Na konci leta pa eške gnauk dámo račun na kratko od cejloletnoga dela tak predsedstvi na djilejši kak vsem Slovencom prejk novin Porabje. Tak brodim, ka smo tau doužni naredti zatau tü, ka smo ena najvejša držina Porabski Slovencev, kak tau kaže samau našo ménje, Zveza Slovencev na Madžarskem. Znamanöja, ka smo državna civilna organizacija, smo doužni delati za vse Slovence v našom rosagi, najbola v Porabji, ka je naša mala domovina. Na Slovenskoj zvezi si delo, programe furt tak postavlamó vküper, ka pred očami mamó, ka pa kak leko pomora tau konkretno pri tejm, ka se nöjca slovenska rejč. Letos smo začnili več programov niditi, pripravlati za male mlajše, steri so tau s svojimi vzgojiteljicami vred trno lepau vzeli.

Za mlajše, z mlajši

V šaulskom leti 2004/2005 so odle od novembra do juniuša kak že več lejt tri vzgojiteljice, Frida Cör, Helena Drk pa Jadranka Časar vsakši drügi keden v vrtce na Gorenji Senik, v Sakalauvce, Slovensko ves, Monošter pa Števanovce, gde so se v slovenskoj rejči spravale z mlajši pa kazale poti domanjim vzgojiteljicam, kak deco pripelati do slovenskoga jezika. Vse ceringo plačöjva Slovenska zveza s pomočtjauv Slovenije. Vzgojiteljico iz Sakalauvec do Slovenske vesi pa vozi avto Državne slovenske samouprave. V majuša smo pozvali *Lutkovno gledališče Ljubljana*, gda so mlajši leko poglednili v štiri vrtcaj igro z naslovom *Lutkovne variete*, stera ji je trno razveselila. Na *Porabskom dnevi* smo v Slovensko ves dali zvoziti mlajše iz vsej šest vrtcov s pomočtjauv domanji vzgojiteljic, gda so leko redli male lutke pod vodstvom vzgojiteljic iz Murske Sobote pa so se leko špilali z gora napinjenimi špilami. Prejk toga so leko spoznavali, ka pomejni dobra dröjžba, kak je pomembno, ka se vküper dobimo Slovenci. V juniuša se nam je zglasilo 15 mlajšov pa 14 mamic, vzgojiteljic v tridnevni *tabor* v vrtce Murske Sobote. V avgustuša so pa

leko šli trgé mlajši s svojimi materami v *likovni tabor* ranč v té vrtec. Na konci novembra smo pá pozvali *Lutkovno gledališče* iz Ljubljane z igrov Sapramiška, gda smo

torji iz Slovenije, steri so prejk leko meli trideset mlajšov. Na konci avgustuša smo pripravili *mednarodni likovni tabor*, v sterom je vküper leko malalo, farbalo, ustvarjalo 28 mlajšov iz Slovenije, Avstrije, Italije pa Porabja.

Najvekši šans pri mlajšaj za slovenski gezik leko mamó na Slovenskoj zvezi tak, ka s pomočtjauv starišov pa šaul vseveč mlašeči kulturni skupin ustvaurimo, potistim se pa brigamo, naj majo vse pogoje za redno delo. Etak zdaj mamó že 6 mlašeči skupin pa eno mladinsko skupino. Na seničkoj šauli *lutkovno skupino, malo pa veliko folkloro*, na števanovskoj šauli *folkloro* pa *pevski zborček*, v Sakaluvci *malo folkloro*, na gimnaziji pa *Mlado porabsko gledališče*.

klaviri, en par pa na harmoniki. Na željo starišov pa Zveze se mlajši leko včijo igrati porabske domanje pesmi tü. Letos smo küpili za tau šaulo eno nöjcano harmoniko, klavinovo pa za njive nastope. Za vse sedem mlašeči skupin mamó slovenske mentorje iz Slovenije, oni so Marija Ritušper, Zoran Domjan, Miki Roš, dva muzikanta Boris Velner pa Matej Smej, sterim pomagajo delo domanje lerece pa sodelavke šaul. Zdaj, gda se nam je posrečilo dobiti telko dobri strokovnjakov iz Slovenije, rejsan mamó veliko vöjpanje, ka mlajši v tej skupinaj dosta bola skrajaj pridejo k slovenskomi geziki, do ga vöjpali gončati tü. Kak pošöjvamo delo mlajšov, kak se veselimo njim pa njivim mentorom, kaže tau tü, ka

gvant, pri tom smo pomauč dobili od strokovnjakinj Marije Makarovič pa Jelke Pšajd iz Slovenije.

Za slovensko versko življenje

V apriliša smo vküper z Državno slovensko samoupravo meli *koncert* s trinajstimi slovenskimi cerkvenimi zbori iz Prekmurja pa Gorejnjoga Senika, zvöjn tej MePZ Avgust Pavel, v cerkvi na Gorejnjom Seniki. V septembri smo s pomočtjauv predsednikov domanji cerkveni kotrig pozvali vse lidi, steri kaj včinijo zatau, ka se v cerkvaj slovensko moli, spejva, se brigajo za čistaučo cerkve v vesi, delajo v cerkveni kotrigaj. Zglasilo se je 30 lidi, stere je na našo prošnja na *prauško* pelo v Prekmurje pa na Štajersko gospaud Lojze Kozar iz Odrancev, sprvajo

mlajše iz vsej šest vrtcov pa iz dvej šaul (Gorejnji Senik, Števanovci) dali nota pripelati v gledališče v Varaž.

Za šaularske mlajše smo letos že od drüгим meli tabor „*Za materinščino*” s trejmi men-

Zvöjn tej skupin na seničkoj šauli goradržimo slovensko *glasbeno šaulo* s školnikom Kristjanom Borovšakom iz Glasbene šaule v Murski Soboti, v steröj se letos 12 mlajšov vči igrati, vekši tau na

na najveške svetke Slovencev na Vogrskom smo tü mlašeče skupine dali v program, gnauk smo pa pripravili program samo za mlašeče skupine. Za gorejnjeseničke male pa velke folkloriste damó šivati nošo,

ji je ške domanji pop Feri Merkli. Vsejm prauškarom iz Porabje v Vasvár smo avtobusne ceringe vöplačali. V decembri smo pozvali cerkveni zbor iz Nuskove v gorejnjoseničko cerkev na *adventski koncert*,

gde so domanji gospaud Feri Merkli s svojimi mlajšimi iz 2., 3. pa 4. klasa šaule fejs presenetili cejlo ves. Gospaud so mlajšom nota navčili svete pesmi z moderno muziko. Bili so ljubki, nepozabljeni ranč kak cejli koncert. Zatu

z Državno slovensko samoupravov na Gorejnjom Seniki, 4. mednarodno likovno kolonijo z Galerijo-Muzejom Lendava, 20. jubilej gorejnjeseničke folklore v okviru vaški dnevov na Gorejnjom Seniki, premiero števanovske gledališke skupi-

spejvajo Slovenci iz Traušča, Slovenske vesi pa Varaša. Iz devet skupin šest ma svojga mentora, školnika iz Slovenije.

Skupine so letos vsevküper mele 90 nastopov, s toga na Vogrskom 43, v Sloveniji 44, v drugi rosagaj pa 3. Na občin-

že 33. v pevskom tabori slovenski pevski zborov v Šentvidi pri Stični, na mednarodnom pevskom srečanji Pesem ne pozna meja pa oprvim pri Slovencaj v Müncheni, stero paut je omogaučila, plačala Državna slovenska samoupra-

do Javnoga sklada občine Komen v Sloveniji, Gyöngyi Bajzek narodnostno manjšinsko priznanje Javnoga sklada za narodne in etnične manjšine v Budimpešti in MePZ Avgust Pavel od Inštituta za madžarsko kulturo v Budimpešti priznanje PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE.

Porabje

Uredništvo novin Porabje letos od 1. juliuša mau tjedensko pripravla pa dáva vö novine, s tejm, ka mi bralci malo tü vcuj plačamo, tjedensko 50 forintov, ka je na leto vsevküper 2.600 forintov. Uredništvo je pripravilo Slovenski kalendar 2006 pa pomagalo vödati knjige, roman z naslovom Črnošolec avtorja Franceka Mukiča.

Za vsakdanešnje delo smo pa meli dosta vse drauvnoga, pripravili smo 14 natečajov, djilejše za predsedstvo, 90 nastopov domanjim skupinam, vküper smo sprajli nauve skupine, mentore, muzikante, skupine drüгим organizacijam tü, pomagali smo delo drüštrev, manjšinskij samouprav, odli smo na mlašeče probe, dosta vse prevajamo, predsednik pa kak predstavnik Porabski Slovincov dosta odi na uradne djilejše, srečanje v Slovenijo pa v Avstrijo.

Ka se nam nej posrečilo napraviti, ali so se nam hibe dale paulek nas ali paulek drügi, mo drügo leto na tejm, naj je vöpopravimo.

Na konci se trno lepau zavali mo za vse tröjde vsejm lidam, steri na kakšnikoli način pomagajo delo Slovenske zveze, posaba vsejm mentorom, vodjam, muzikantom pa članom kulturni skupin, članom predsedstva, članom drüštrev, slovenskim medijam, Vesele božične svetke, srečno, uspešno nauvo leto, dobro zdravdje pa mirno družinsko življenje želimo vsejm bralcem novin Porabje!

Delavci Slovenske zveze

smo ji že zaprosili za nastop v Slovenskoj vesi na božič pa drügo leto v drüge cerkve v Porabji pa zvöjn Porabja tü.

Za porabske plese, pesmi

Na zvezi smo letos zvün že našetii programov pripravili ške 16 svoji programov, tau so Slovenski kulturni praznik, premiera Mladoga gledališča, predstavitev mlašeči kulturni skupin, Porabski dnevi v Slovenskoj vesi, Državno srečanje Porabskih Slovincov, prauška v Slovenijo, izlet amaterski kulturni skupin na avstrijsko Koroško, 2. srečanje slovenski pevski zborov, božični koncert na Gorejnjom Seniki, 15. jubilej delovanja Slovenske zveze, pa 6 likovni razstav v Slovenskom daumi. Vküper z drügimi organizacijami smo pa meli 5, tau so mesarija, koline v Varaši s Porabje d.o.o., koncert cerkveni zborov

ne Veseli pajdaši z Drüštvom za lepšo ves. Tak domanje prireditve kak dosta drügi pri Slovencaj na Vogrskom, v Sloveniji pa ške v tujini tü, je zvöjn že prva omenjeni mlašeči sku-

sko revijo, tekmovanje sta se zglasili vsevküper dve skupini, števanovska gledališka skupina Veseli pajdaši pa senički ljudski pevci. Šest pevk pa pevcev je pod mentorstvom pevke Vere

va. Gledališka držina Nindrikindrik je dobila pozvanje na 6. zamejski festival amaterski gledališki skupin v Italiji. Števanovske ženske je pozvalo Drüštvo Slovincov Triglav v Subotico v Vojvodino, k sterim so se pridružile tri ženske od varaški pevk. Posaba moram omejniti Drüštvo porabskih penzionistov, stero ma že 140 članov in s svojimi programi pomaga olepšati, razveseliti življenje starcov.

Priznanje so dobili aktivisti...

...na Porabskom dnevi priznanje „Za Porabje“ Slovenske zveze Aranka Schwarcz iz Varaša, Margita Gyeček z možaum Jožetom Gyečekom z Gorejnjoga Senika, Irena Barber spominski plaket Avgusta Pavla Skupščine Železne županije, Marija Kozar Štrekljevo nagra-

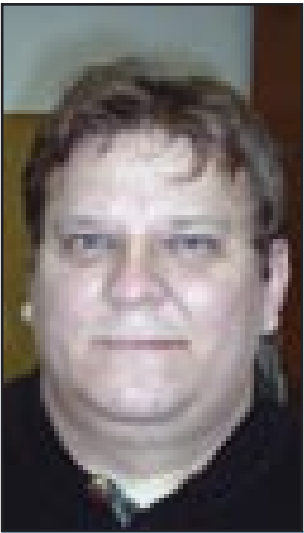
pin olepšalo s svojim bogatim programom 8 odrasli porabski skupin. Od novembra se pa leko veselimo komornomi zbori v Monoštri, v sterom pod vodstvom mentora iz Slovenije

Gašpar prišlo med najbaugše ljudske pevce pa muzikante v Sloveniji, etak so se leko čüle gorejnjeseničke domanje pesmi na Državnom srečanji v Sloveniji. MePz Avgust Pavel je letos bijo

Adventno-božični čas – največjo potovanje za dušo

Kak vsakšno leto tudi zdaj je prišlo advent. Najgera sam bila, kak lidgé doživejo te čas, zato sam o tom spitala našoga duhovnika Ferenca Merklina pa ništerne lidi na Gorenjom Seniki.

Gospaud Feri Merkli: »Tau je za duhovnika zato žmetno pitanje, ka un predga, ka naj v tom cajti baudemo več doma, naj se spravlam s svojo dušo, s svojo držino, pa te un gé tisti, šteri največ odi. Zatok, ka spovadam po vasnicaj, v Slovenskoj vesi, Števanovcaj, na Verici, v Monošter dem v sanatorij, pa tudi doma imam v trej vasnicaj dosta lidi, šteri so stari ali betežni. Organiziram tri božične programe, delam s šaularji otroški pevski zbor. Po večeraj, zdaj, ka je brž kmica, se ukvarjam bola z duhovnimi stvarmi. Večkrat štem knjige, pripravlam se na božič. Jaz imam »velko držino«, zato moram dosta daril kupiti. Za mlajše pa za dvornike, za

Feri Merkli

tiste, šteri dosta pomagajo v cerkvi. Depa najbolje duhovno se trbej pripravlati vsakšoma. Vsakši naj pogledne v svojo dušo, ka tau je največšo potovanje (utazás). Advent pomeni čakanje, pogled v sebe. Čakanje simbolizirajo 4 svejče, štere prinesejo vsigdar vekšo svetlobo. Znamenujejo pa s tem tau, ka se bliža rojstvo Jezusa. Tau čakanje pa je celau lejpo. Na vuzenek tudi

čakamo 40 dni, na božič pa 4 kedne.

Ne smejmo pozabiti, ka je božič verski svetek. Krščanstvo je zatok največša pa najlepša vera, ka je sin Božji človek postau. V Betlehemi se je narau do med siromaki, prausni lidge so prišli k njemi, Marija pa Jaužef sta to prausniva bila. Živina je to tam bila okauli Jezusa. Te so vsi zamaj dojpokleknili pred njim. Tau zaznamuje, ka naj mi to baudemo prausni lidge v tom časi, naj znamo dojpoklekniti pred Jezošom, šteri je to kak prausen človek prišo med nas.«

• *Kak je te bilau, gda ste eške mlajši bili?*

»Meni je najlepše tisto bilau, gda smo v velkom snagej šli krispan iskat. Pau dneva je tarpelo, ka smo ga najšli. Rad imam zimo, snejg. Te, če je snejg dojspadno, je dugo austo to, nej kak zdaj, ka se brž raztopi.

Drugo, ka sam ge tudi odo po vesi z betlehemom. Iz Sakalovec na Dolenji Senik smo pejški ojdli na probo. Gda smo prišli z betlehemom, te so stare mamice malo djaukale, depa tau je to lejpo belau. Zdaj pa kak duhovnik ge vküp spravlam mlajše, naj odijo po vesi koledovat.

Lejpo je bilau, gda smo čakali, naj se narodi mali Jezoš. Pa kak smo čakali darila! Te smo eške nej dobili velki dar. Dobilimo male špile, kocke, depa tau je nam velko veselje bilau. Na paunočnice smo ojdli v Monošter.«

Marta Ropoš, učenka 4. klasa, štera žive v Slovenskoj vesi, depa na Senik odi v šaulo, sam pitala, kak se pripravla na božič.

»Dvorim pri sveti meši v Monoštri. Z duhovnikom dosta spejvamo vogrske, slovenske pesmi, pa tau gnauk tazospjevamo v cerkvi to.«

• *Mate doma adventni venec?*

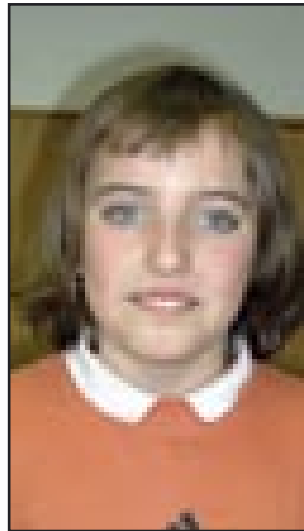
»Moja mamica je delala venec za cerkev pa za domou to.«

• *Ka čakaš za darilo? Pisala si Jezusi?*

»Moja mala sestra Karolina je pisala. Ge sam že to povedala mami, ka bi rada.«

• *Ka delate na sveti večer?*

»Mamo večerjo okoli 7. vöre, potistom dobimo darila. Ob polnoči pa demo k meši. Mi odimo k meši v Monošter.«

Marta Ropoš

• *Znaš, kakši svetek je božič?*

»Te se narodi mali Jezuš. Tau je krščanski svetek. Tudi držinski svetek je, zatok ka te so vsi člani držine vküper ge.«

Nazadnje pa sem pitala starejšo žensko, **Anuško Šamu,** kak so uni gnauksvejta držali te svetek.

• *Anuš neni, kak ste vi v in dašnji časaj svetili advent?*

»Gda sam ge eške bola mlada bila pa malo deco mejla, te so rano bile zorjenice, tau so meše zrankma rano. Moja deca je to ojdla. Podje so dvorjenicke bili pa hči Marika to. So mogli gorstaniti pa titi. Te so že na slednje fejs čakali, naj božič bau pa konec bau toga adventnega časa, ka njim je mrzlo bilau. Te so eške nej tak kürili v cerkvi kak zdaj, pa zrankma rano zat' fejs mrzlo bilau tam. Zdaj več toga nega. Zdaj se pa tak pripravlam, ka doma več molimo, naredimo adventni venec pa tam svejčo vožgemo po nedelaj pa

po večeraj včasik. Če dobimo, te lilaste svejče gor dejemo, ka tau se šika za advent. V tom časi moramo menje tv gledati, pa več boga moliti.«

• *Sami delate venec?*

»Gnauk svejta sam ga sama delala, depa zdaj mi že mlajši kašoga prinesejo. V te čas nut spadne, ka odijo Miklaužge. Gda smo mladi bili, Licije so to ojdle. Zdaj une več tak ne odijo. Une so mele bejli lijen (rjuho) gor djano pa na očaj vövrezano. Bincli so nosile, ka obejlijo nas. Taša šega je bila, ka smo na Licijovo na paper doj spisale do božiča za vsikši den enga pojba ime. Pa te smo iz tej paperov vsakši den enga tazažgale, pa šteri je austo, te tiste bau prej tvoj mauž. Miklaužge so več ojdli. Mlajši so te že vrli bili, ka venak dun kaj prinese Miklauž. Po tistom pa so radi bili mlajši pa so čakali, ka Jezoš krispan prinese gda svetki baudao. Vsi so že kaj dobroga včinili, nej ka bi vöspadnili s kakšnoga dara, ka bi leko dobili.

Moji pojbičke so dosta ojdli po betlehemaj. Naš oča so njim naredli mali betlehem, malo babo smo nin spravili pa lepau naredli betlehemsko štalico. Tak so veselo lejtali po vesi pa po brgaj. Malo penez so to dobili, starci so pa radi bili ka so prišli pa so malo spejvali.«

• *Kaše jedi ste geli, ka ste pekli tašga reda?*

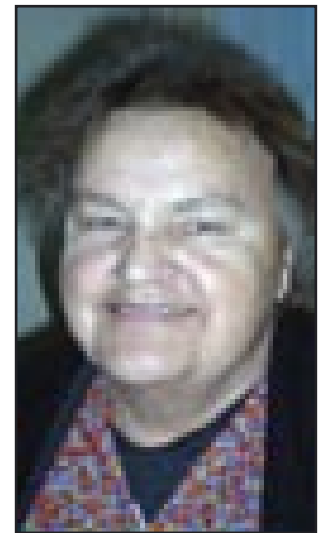
»Ovaške jedi smo to sam' te geli, gda so se približavali svetki. Pred svetki smo postmeli. Te so mati kapüstine pogaçe pekli. Mesau smo te nej smeli gesti, sam' na sveti den. Na svetke smo pekli bejgline, makove pa orejove. Zdaj to geste te post, sam' zdaj zadnji den gejmo ribe, te smo se pa malo več dni postili.«

• *Kak ste se pa na božič pripravljali?*

»Gda se je božič približavo, te smo s poda oreje dojpri nesli, v zlati papir nütz-

sükali pa lejpe male, bola rdeče djabke smo vöpobrali pa smo je gorzvezali. Tau smo te eške nüt-pofarbali to, ka naj bola rdeče baudejo. Pa figice smo to spekli gor na krispan. Lejpe maude (sablon) smo meli, ka smo vövrezali pa nut-pofarbali na žuto, na zaleno, na rdečo ali na sivo (modro), pa te tak je lejpi krispan grato. Te smo eške bola po srmačkom bili, pa smo vse nej mogli kupiti kak zdaj. Ranč tak nej bilau po vasnicaj, ka bi lek' kaj kupili. Tau je te bilau, gda sam mala bila. Gda sam ge mejla deco, te smo že bola vse kaj leko küpli.

Gda je prišo tisti cajt, ka je trebalo krispan, te smo šli v lejs pa smo ga vövrezali. Te smo

Ana Šamu

eške bola leko najšli, ka je več bilau. Zdaj že preveč žmetno lejpi krispan najdem.«

• *Ka ste mlajšom küpili, ali ste bola kaj sami naredli?*

»Deci smo to prausen dar küpili, ka nej dosta koštalo. Te eške zatok malo penez bilau. Pa tistoma so to fejst radi bili, nej kak zdaj, ka so deca več nika nej radi gé dari. Kašokoli drago küpijo, so nej radi ge. Te so se preveč znali veseliti. Zatok smo sir nika tašo küpili, ka se njim je vidlo, kakoli prausno bilau. Pa te tak so minili tej svetki.«

Agi Hanžek

Zlati krispan

Če gli je snejg škripo, kak če bi trao oreje, se neje podavo. Ojdlja sva kak dvej tenji: oča se je zibo pred menov kak kakšni črni pozoj iz pripovejsti, ges pa sam stopicko za njim kak kakšen pavok. Bojo sam se, če gli sam bijo mali pa léki, ka de se naednouk pod menov oudpro snejg, ka mo v njega potono kak v kakšno mlejčno mordje, v šterom plavajo najbole lačne ribe. Mene de, če mo spadno v kakšno grabo, najprle pogejla menjša riba, njou si boude privouščila vekša, vekša pa de za večerdjo ešče vekši ... pa tak dale pa tak dale. Če gli sam gledo pod nogé, nejsam bijo gvüšen, ka se nedo iz snega pokazale kakšne velke čelüsti hobotnice, o šteri sam šteo v ednoj knjigi, ka leko kouli obrne tüdi najvejši šift.

»Ka se omiglavaš, kak če bi se ti senjalo,« se je čemerno obrno oča, »vidiš, ešče malo pa de kmica, te pa va vidla svojga vraga.«

»Naj samo pride té tvoj vrag,« sam v sebi ponouvo za njim, »sekerca, ta naša mala tepača, zavolo štere mi je že povisnila rouka, de se ga bole prijela, kak če bi meo s sebov rožni vejnec.«

Rejsan: vsakšo leto, gda sva z očom šla po drejvce za božič v dalejšno gauško, štero sam poleti komik vido s svojga oukna, je oča dvej vöri s kamnom brüso sekerco.

»Djeliča ne smej zaboleti, gda va ga sekala,« mi je gučo z očami, »ar va šla po njega v državno gauško. Če bi ga preveč dugo drvarila, bi se djouko, pa bi naja zaodo logar, šteri bi nama podküro s pükšo, te pa zatoužo policajom, šteri bi naja odpelali v kmično vozuzo... Djelič, šteroga va letos posekala, de zlati krispan, zatou moreš na šürko odprejti oči, ka va najšla tistoga, šteri ma spodkar zlate iglice ...«

Letošnje Kristusovo drejvo mora meti zlate iglice, je vrtalo po meni. More biti, sam

premišlavo, ka je samo eden takši djelič v tej kmični gauški, po šteri odiva kak po djajcaj. Ar se leko zdaj zdaj prikaže tisti strašlivi logar, šteri de naja püsto do zlatoga krispana, te pa de, gda va ga začnila sejkati, zdigno pükšo pa naja z voužami zvezu na bližanje steblo. Do zazranka va mogla čakati policaje, obadva va primrznila k skourdji,

zatou do mogli pouleg naja zaküriti ogenj, ka va se otupila od stebila. Te, napou otuplena, pa va že v vouzi, ar je té svetek v Jugoslaviji cerkveni nej pa državni.

»Ti si mali,« je postano oča, »tisti najni krispan, šteroga iščeva, ma zlate iglice, pa ešče tej so redke, samo spodkar, na najbole nizkij vejka, zatou moreš pokukniti pod vsakšni mali djelič...«

Toga sam se ešče bole bojo. Pod djeliči je ešče vekša kmica, tam spodkar se leko skriva tüdi tisti antikristuš, šteri je na sprotoletje bujo svojo

ženo. Gučalo se je, ka se je za njim zgbila vsakšna slejd gli v toj gauški.

»Pa znankar nede spao pod zlatim krispanom,« sam pocuko očo pa ešče bole stisno sekirco.

»Leko pa do pod njim, pod najnim zlatim djeličom, samo ešče njegve mrtve čonte,« me je oča na krivo pogledno.

Kak če bi ma vujšo smej, a

vsakič sam si mislo, ka mo najšo ali mrtveče čonte ali za prgišče zlatoga praja, od šteroga so se vejke svejtile kak puni mejsec.

Ranč v pamet nejsam vzeo, ka sam ousto sam. Kmica je vse bole gračüvala gousta, pa tüdi zebsti me je začnilo, a nekšna sila me je gnala naprej, ar sam vörvo, ka leko samo zlati krispan, na šteroga vrej de moja mati nateknola sijoči glažojnati vrej v podoubi križa, prizové dedka mraza, šteri de se ponoči samo za moment stavo, ka bi mi püsto neka darov.

Te pa sam zabezekno: pred menov je zraso logar. Bio je vekši kak najvejši djelič, glado si je svoje črne bajusi, kak ovi, šteri je bujo svojo ženo, gda pa je oudpro svoje čobe, sam grato menši kak najmenjša mravla.

»Zdaj pa te mam, ti mali skouriš,« si je popravo bajusi, ges pa sam pretejče zdigno sekerco.

Kak če bi me spodseko, mi je zažmekno rokou, sekerca pa je zletejla v bližnji grm.

»Nikaj nejsam ščeo, bači,« sam se skoron pocüko v lače, »malo sam samo gledu, če majo zavci pa veverce zadosti gesti, ar je snega več kak preveč, pa tüdi ...«

S pravo rokou me je zgrabu za goler pa me postavu na nogé. Trepeto sam kak šiba na vodej.

»Gledaj,« mi je majütao z voužami pred očami, »leko vaja zvezem za tisto bükev pa pistim za zajtrk medvedom ...« Skoron mi je vujšo: zmotavo sam se, ka sam se zgübo, ka mam sekerco s sebov zatou, ka bi si naseko drva, če bi se zgübo, on pa se je samo smejao pa se škrabo po bajusaj pa si sé pa ta predejvo pükšo na ramaj.

Gda sam že mislo, ka de z menov konec, se je raztoupou kak pisker medá.

»Od začetka sam vaja meo na očaj,« je prikimavo, »tou gauško bole poznam kak svojo

žepko, zatou mi nejsta mogla vujti. Ti sploy znaš, gde se je zgübo tvoj oča?«

Od straja mi je rejsan za eden cverek vujšlo v lače. Njegov glas je bijo žmeten pa globki, meo sam občütek, ka guči izpod sneženoga mordja. Zibo se je, kak če bi bijo pijani, na oči si je potegno kranščak, pa tüdi po lici je bijo sajavi.

»Znam, ka iščeš zlati krispan, vsi ga iščejo,« me je žmirečki pogledno, »a samo ges znam, gde je ... Odi,« mi je podao rokou, »ti si ešče brez greja, ti ga leko posekaš ...«

Šou sam za njim kak kakšni ejcek. Če de me napadno, sam si momlao, ga smeknem s sekerco, a logar pred menov je samo plüžo po snejgi, gda pa se je stavo pred tistim najnim djeličom, se je pogrezno v zemlo.

Sekerca je bila ostrá kak britev.

»No, moj mali, vidiš, ka ga neje bilou tak žmetno najti,« se je od nikec – ešče gnesden ne vem kak – pokazo moj oča.

S štrikom sva ga povezala, oča pa ga je stisno pod pazdijo; ranč pogledno nejsam, ar ma rejsan zlate iglice. Kak pišče sam škripo za njim, tü pa tam se mi je itak vdrlo, a oča se nej ranč obrno.

»Té djelič je zlati pa neje zlati,« me je doma po lasaj poboužala mati, oča pa se je samo nasmijavo.

»Vsakši je zlati, če je pravi krispan,« je vcujdao oča pa si natočo kupico klintona, ges pa ešče gnesden nejsam gvüšen, kak me je leko tisti logar, šteroga sam se na šürko izogibo tüdi gda sam prišo v lejta, popelo do zlatoga krispana.

»Gvüšno si se ti zamaskejro v logara, šteroga gnes pokapamo,« sam dregno očo, gda se je logarova škrinja spüščala v zemlo.

»Ali pa se je on v mené,« mi je počmignu oča pa pokazo nekam prouti babjom kouti, gde se je nabejro snejg, šteri nede nigdar škripo kak te, gda sam poseko svoj edini zlati krispan.

BOŽIČ PRI GREBENAROVI

Božič je eden največji katoličanski svetek. Družine se že par kednov prva kreda dejvajo, darila kipujejo eden drugomu. Tau je vejn eden taši svetek, šteroga vsakši sveti.

eške ne zna, on eške vörva, ka Jezuš krispan prinese.«

• *V družini eden-drugomi kipüvate darilo?*

»Ja, tak poskrivoma, kak tau šegau ma biti. Eden drugoma

• *Gda mlajši vidijo krispan, že na sveti večer?*

»Nej, samo zazranka. Šegau mamu tak malo cingati pa te jim povejmo, ka na zdaj je Jezuš prišo.«

zveksoga znautra v rami. Ge tak mam delo, zato ka ge moram küjati. Za božični večer ribe pečem. Drugi den pa kokauš küjamo. Tau so stari tak meli pa sam ge te tü prejkvzela. Drugo mesau tö mamu zato zvün toga, kobacano pa pečeno.«

• *Kak dugo mate krispan v rami?*

»V dosti mejstaj ga že za en keden völičijo, pri nas nej. Mi ga duže mamu, še v januarji stoji.«

• *Prvin, gda ste ešče vi tö mlajši bili, ka so vam stariške na krispan obesili?*

»Moja mati je vsigdar niše male figice pekla pa oreje gor sklala, zato ka te eške cukra nej bilau. Dapa ges, gda sam že v šesti klas odla, sam še vörvala, ka Jezuš prinese krispan. Mati me je vsigdar povesi poslala, pa so te oni dočas drejvo okinčali. Te so eške mlajši v šauli tö nej tak znali kak zdaj. Zdaj že mlajši tapuvejo eden drugoma, ka Jezuš ne nosi krispan. Dočas majo mlajši veselge, ka ne vejo, ka je pravica.«

mlajšo Agico Grebenar.

»Ge tak, ka najprvin vse začnem kinčati. Tau že pred enim mejsecom začnem. Do božiča vsakši prostor mora lejpo okinčani biti pa eške iža zvüna tö. Naj se vidi, ka de božič.«

• *Vidim, ka več adventni vejncov mate v rami pa eške betlehem (jaslice) tö. Tau tö ti delaš?*

»Tau vse ge redim. Ge za tau volau mam, meni je najlepši svetek božič. Pa ge tak mislim, ka se na božič trbej pripravlati. Tau ge že pred adventom začnem delati, naj dočas, ka prvo svejčo vužgati trbej, kre da baudem. Eške vö na dvera napravim vejnc pa malo brojce kauli vrat. Naj se zvüna tö vidi, nej samo znautra.«

• *Te vejnce, ka so tü na stauli, vcejlak sama rediš ali kaj küpiš vcuj v bauti tö?*

»Zvün svejč trno nika ne küpim. Vse tašo nücam, ka človek vküp leko pobere v naravi. Oreje, lejšnike, brojco pa še vse drugo, ka se najde.«

• *Kaš delala v svetkaj, če zguta-wiš z vejnci pa z okimčanjom?*

V Grebenarovi hiši živijo vküper tri generacije

Začne se že te, gda na adventnom vejnci prvo svejčo vužgemo. Božič je svetek lübezni pa svetek družine tö. Če ovak nej, tašoga reda si vzemamo čas za eden drugoga pa ta dva dneva je družina vküper. Tau se na leto tak rejdko ma zgoditi. Na Gorenjom Seniki sam gorpoisko družino Grebenar pa sam je malo od tauga spitalo, kak oni svetijo.

• *Ka vam pomejni božič? pitam starejšo Grebenarovo tetico.*

»Vejn najbola tau, ka je vküper držina pa vküper svetimo. Pri nas tri generacije stojijo kauli krispana, pa je tau lopau pa veselo. Ge sam tauma rada, ka nas je tak dosta. Istino, ka je tau zato vsigdar tö nej tak naleki, dapa zato itak gda na božič cejla držina kauli krispana stane, od tauga lepšoga nega.«

• *Vnuka že znata, sto krispan prinese?*

»Vekši že zna, samo se vö ne da. Ge sam ga že tak pitala, če de kinčo krispan, dapa pravo je, ka on nede. Bola naj tak ostane, kak je. Vejn zato, ka se boji, ka te ne dobi darila. Menši, on

ne ovadimo vö, ka smo küpili. Vsakši svojo darilo, gda Jezuš pride, not pod krispan deje.«

• *Gda pride k vam Jezuš?*

»Pri nas pride, 24. decembra večer.«

• *Sto je odgovoren, ka krispan iz lesa domau prinese?*

»Zatau se moški morajo brigati. Eden keden prva ga samo vözrejžejo, zato ka ovak de brž dojleto.«

• *Velki krispan vam Jezuš prinese?*

»Enga velkoga prinesé sé spodkar, pa enga maloga ta tagor. Tak, ka mi dva krispana mamu vsigdar.«

• *Sto sklade gora cukrer?*

»Cuker ge moram tü do paunauči goravezati. Pa te vsigdar taši cukrer küpijo, gde so angelge gor. Pa gda sam že snena gé, te je naupak gorzvežem pa angelge vse na glavau dolavisijo. Te (h)či tau vse dolapobere pa vse leko delam znauva, dočas angelge ne stoji tak, kak jim trbej.«

• *Moški tö pomagajo?*

»Nej, oni za tau nejmajo volé. Oni samo svejče gorskladejo pa spico gora.«

• *Tau je te zato radost vam, gda vidite, ka se mlajši veselijo krispani, nej?*

»Tau gvüšno, gda mlajši tak veselo letijo vcuj pa gledajo,

Mlada Agi je naredla več adventni vejncov, za vsakšo sobo enoga

ka so dobili. Tauma sam ge spoj rada. Najprvin svojo gledajo, potistim pa tau, ka je drugi daubo.«

• *Ka delata na sveti den pa na števanovo?*

»K meši demo, ovak smo pa

• *Če je prvin tašo srmastvo bilau, ka so te küjali na božič?*

»Tašoga reda, v zimi smo mesarili pa te je zato malo mesa vsigdar bilau na svetke.«

• *Pa vi mladi, kak se vi kre da dejvate na božič?* pitam

»Küjali mo pa se špilali z mlajši. Pripovedjali mo, zato ka tašoga reda vsakši bola čas za eden-drugoga. Mi smo bola doma gé, nikam nédemo. Tak mislimo, božič je za držino, pa mi tau držimo.«

K. Holec

„Tak naj vaša luč svejti pred lidmi, da bodo videli vaša dobra dela i slavili vašega očeta.« (Matej 5/16)

Sveto pismo nas opozarja na tou, naj bodemo tudi mi lidge podobni zmenkajouči svejči, štera nam dava sveklost, ona sama pa za en čas na nikoj pride, gori se aldüje za nas. Vzdaj, gda se približava božič, naš najlepši družinski svetek, vedno več mislimo na velki aldov, šteroga je prineso Jezuš Kristuš za nas grejšnike. Nasledüjmo ga, bodimo bar na etom velkom svetki humani, pomagajmo našemi bližnjemi, souseđi, ino vsakšemi človeki, šteri našo pomouč v kakšnoj koli formi potrebüje. Poračam vam za božično darilo edno kratko povest, štera nam pokaže, ka je vsakši človek nikše formo zmožen pomagati drugomi človeki, če ne zapre pred njim vrat ino srca. Vidili bodemo tudi tou, ka če mi pomagamo človeki, gda je on toga potrejen, te mi enako dobimo pomouč od Oče našega nebeskoga, šteri se ne spozabi z naših dobročinejni.

BOŽJI DAR

Kak če bi se nam želejnje ščelo spuniti, tak lepou je začno na sveti večer snejg iti. Od dela trüden, stari zakonski par je skouz okno gledajouč občüdüvao romantični ples snežink, štere so se v posveiti reflektorov moidoučij avtomobilov bliščali kak kakši dragoceni žunči.

»Letos oblečem krispan v srebrno farbo,« - pravi navdüšeno svojomi moži njegova verna žena, pa svoj zgovorni pogled namejri na bleščče okrase, svejče ino pantlike, šteri leži jo pred njima na stouli. Ka k tomi povejš?»

»Zagvüšno de krispan trnok lepi, samo nej mi je jasno, zakoj moraš vsakše leto drugo farbo vöodebrati pa nouve okrase küpüvati? Ženske so znankar samo zatou stvarjene, naj pejeze skouzi okno vömečejo.«

»Prav maš, tou je rejsan luksuš, samo ka se neščem spominjati tistih srmašnih, žalostnih božičov, gda smo samo s figicami, oreji pa z doma napravljenimi enostavnimi okraši okinčavali božično drejvo.«

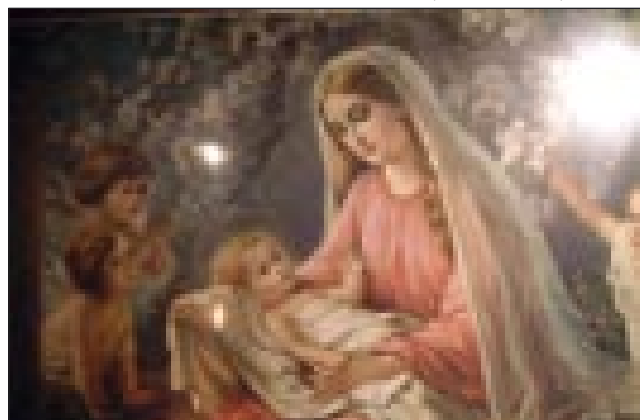
»Ali znaš, ka ti po pravici povem, tisti božiči so dönok meli nikši svetašnji düh, šteri je človeki ogrejvao düšo, če gli smo bili takši srmaki, ka smo o darilaj ranč senjati nej vüпали.«

»Ti bi znankar rad biu, če bi naj souseđe oberkali, ka prej vsakšo leto gnako božično drejvo mamu, če gli se gnesden podirajo police v bautaj od najlepših okrasov.«

V maloj hiži, štera je faj n dišala po orehovej ino makovej potici, so prijetno poukala drva v žerdjavoj železnoj peči, štera je davala prijetno toplouto. Gda je Irma vužgala male svejče na

krispani, je tak na ednouk svejšnja razpoložnost napunila sobo. Dapa človek se ranč na te den ne more rejšiti svojih skrbi.

»Vse bi bilou dosta lepše, či bi te dni s svojo deco vküper lejko svetili,« - se po dugšoj tišini oglasi paver. »Ali ne moremo čakati od Frančeka, naj edno cejlo imanje potroši na potüvanje z eroplanom, samo zatou, naj de edno par dni lejko vküper z nama. Pa te ešče gnesden človek ne more znati,

če spoj k cili pride, če se z eroplanom na pout spravi!«

»Vejpa gnesden je potüvanje več nej problem.«

»Ja, istino maš! V Avstrijo titi je nej problem, samo ka je on v Avstraliji, pa mora najmenje 24 vör leteti z eroplanom, pa te ešče iz Beča domou priti! Tou je ranč te nej malenkost, če se nemaš kaj za bojati! Bole bi te premišlavala, gda si najino hčer tak dugo gnjavila, ka je odišla od doumi. Ranč tou ne vejmo, gde je, ma deco ali nej. Ranč tou ne vem, če spoj ešče žive.«

»Trnok lepou te prosim, ka me bar te den ne mantraj! Naj bode te den den spominov, den lübezni, den troušta ino vüpanja. Vej je pa vüpanje edino, ka mi je ešče ostalo, vüpanje v

tou, ka mi hči ednouk odpisti, ka sam zgrejšila prouti njej, pa se povrne nazaj k nama.«

»Ka se je pa zgoudilo, ka si tak naednouk nikša sentimentalna gratala? Te bi mogla bole premisliti, gda si toga dobrotivnoga pojba tak strašno zbantüvala! Ka se ešče itak čüdüješ, ka sta se več nej zglasila? Kak si si spoj mogla predstavlati, ka edna deklina, štera končno najde svojo veliko lübezen, jo zavolo tvojih pred-

sodb zapisti? Kak si li mogla biti tak naivna?«

Irma je na tou nika več nej mogla odgovoriti, samo edno skuzo si je zbrisala doj z obraza. Ranč poglednola je nej na moža, tak žmetno njej je bilou pri srci. Božič je pač tak žalosten v etoj hiži, od šteroga mao so deca odišla. Med tem, ka si tak premišlavata, nenadoma nikši ropot čüjeta z dvorišča, kak če bi kakši avto naglo zabremzo. Naslejdni hip pa nekak močno pokloncka na vhodna vrata. Oba se prestrašita. Ka more tou dönok biti?

»Odprite, prosim, brž odprite!« - se čüje od zvüna nikši tihinski možki glas.

»Pomagajte nam, prosim, brž, brž, velka nevala je!«

Pavar je odišo prouti vratam, oudpro je je, pa je vido ednoga zaskrblenoga mladoga možkoga, šteri je cejli trepeto kak podžagano drejvo v vötri.

»Pomagajte nam prosim, živoga človeka smo nej najšli nindrik, moja žena de včasi rodila, vöni je v avtoni, friško enga doktora!«

»Dobro, dobro, merni bojte, že idem notri pa pozovem dežurnoga doktora, za pou vöre de zagvüšno eti. Znate, samo v Monoštri mamu dežurstvo.«

»Tou de že kesno, pomagajte mi nikak ovak, znankar je dejte že na pouti!«

»Vejpa prinese notri mlado gospou,« se je oglasila od znoutraj ženska, »ges sam štiri dece na svejt spravila, nikak ešče tou tü na svejt spravimo.«

Oba možka sta tak naednouk vöpomogla iz avta stokajoučo žensko, pa jo odnesla v hižo.

»Denite jo na divan, ges pa friško gor denem na šparat vodou pa pripravim brisače.«

»Ste vi doktorca?« - pita mlada ženska.

»Kak bi bila doktorca, samo nika se ne bojte, vse de v redi!« Mlada ženska je zaprla oči, pa je stoukala od bolečin.

»Boug moj, včasi merje! Boug moj, ne püsti jo mrejt! Samo zdaj mi boj milosten, oblübib, ka mo verni človek, pa v cerkev mo tü hodo. Samo naj mi ostane živa!«

»Sé daj škarce! Vi, mladi gospoud, pa ne njafkajte telko, vejpa vidite, ka se vam je sinek naroudo, zdravi sinek se vam je naroudo! Čüjete, kakšen močen glas ma? Poglednite, kak stiskava rokou v pest.«

Stara ženska je maloga prišleka lepou skoupala, pa ga zamotala v meko brisačo.

»Vidiš, kakše čüdo se je zgoudilo! Na sveti večer se je mali sinek naroudo v našoj hiži. Ges sam njemi pomagala na svejt priti. Nej si znankar mislo, ka mo takši lejpi božič meli? Tou je božje darilo. Zdaj pa povejmo za njega molitev, štero smo se od gospodnoga Boga navčili, naj zdrav gori raste! Oča naš, ki si vu nebesaj...« je

začnila moliti.

Lejpi božični večer je biu, vej se je pa naroudo otrok, simbol vüpanja. Vmejs se je spekla reca, paver je prineso iz klejti glaž vina z lanjskoga pouva, pa je notrizakapčo svoj mali radio, gde je ranč pevski zbor popejvao večnozeleno pesem Sveta nouč. Ta pesem je tihinca globoko genila, na još ga je sililo. Po glavi so njemi rojili spomini o božičih otroških lejt, gda je v martjanskoj cerkvi čüu tou pesem pri pounočnoj meši.

»Poslüšajte,« - pravi paver tihinci, »ešče mamu par minut do pounouči. Če ščete, leko ideva eti pri nas k meši.«

»Tou bi pa rejsan faj n bilou, samo ne morem ženo samou pistiti.«

»Vej pa nede sama. Vidite, kak se z mojo Irmo dobro razmita. Ranč v pamet ne vzemeta, če müva za malo časa odideva od douma. Pa tüdi ges bi rad edno molitev povedo za mojiva dva sina, šteriva sta se smrtno ponesrečila.«

Prvle, kak sta odišla, sta poglednola v souseđno sobo. Malo dejte je merno ležalo na rokaj matere pa se naraji smejalo. Očivesno se je veselilo živlejni. »Čüdovito lejpi je te božični večer, eden mojih najlepših božičov,« si premišlava paver. »Pred edno malo sva se z Irmo ešče žalostila, kak sva sama tüdi na te lejpi večer, brezi dece, pa te tak naednouk se samo pojavi eti te mali Premmurec!...Boug nam ga je posloa za božično darilo.«

Pa te se nika nepričakovanoga pripeti. Pozvoni telefon.

»Atek, spoznaš moj glas? Ne boj čemerem, ka te tak kesno moutim!«

»Marta, moja lüblena! Nej istina! Si tou rejsan ti? Nejsam vüpaou ranč pomisliti na tou, ka mo ešče gnes večer čüu tvoje glas. Odkec me zoveš?«

»Eti stojim pred vratami. Püsti me notri! Samo ka sam nej sama, nego z možom, pa z mojo 15 lejt staro hčerko.«

»Boug moj, vüpam se, ka se mi ne senja!«

Suzana Guoth

MOJI SPOMINI NA SVETI VEČER

Kak dejte, najmlajša v našoj držini, so me vsi moji že cejli december pripravljali na sveti večer.

»Če ne boš vrla, ti andjalka nika nede prineso,« so mi gučali. Zato sam se tudi ges te mejsec za čüdo vsem spremeni v pravoga maloga angela, če glyj sam cejlo leto bila pravi, mali vražiček. Moja anjuka me je vsigdar spoumnila

zušček, šteri prinese »karácsonyfa« pa vse drügo. Dnevna soba je bila gori na emeleti, ali čüdno, vsi drügi iz familije pa so leko gor šli, samo ges nej. Tou mi je bilou trnok čüdno. Ekstra za božič smo meli zvonec, s šterim je vsigdar »angel« pozvauno, gda je bilou vse kredi. Do zadnjoga božiča, dokeč sam vörvala, ka

je postrašeni po stubaj doj prišo pa pravo: »Gda me je angel zagledno, se je tak prestrašo, ka njemi je zvonec z rok spadno.« No, angeli zvonec, njemi pa okouli vüj eden reden pofon moje starejše sestree.

Te so mi ovadili, na mojo veliko žalost, ka tou se anjuka pa ati pripravita. Po tou pripetlaji se je cejla familija odpravila gor v dnevno sobo, gde je čakalo gor na klavir postavleno božično drejvo z mnogimi dari za vsikšoga od nas. Anjuka si je sedla za klavir, mi pa okouli drejve zmolili natou pa spepejvali Sveto nouč. Anjuka pa je na klaviri te ešče dugo v nouč igrala božične pesmi.

Pred pounoučjov pa se je cejla držina odpravila k polnočnici. Trüdni od napornoga dneva pa nouči smo se odpravili spat. Zazrankoma smo se zbüdili na glas zvonou, šteri so nas zvali k božičnoj meši. Zame je bio božič vsigdar najlepši svetek. Ne vem, mogouče zaradi daril, ali zatou, ka je biu eden rejdkidnevov, ka sam nej bila lagva, pa tudi bita nej.

Kak se že šika pa tou tudi od srca – želejm vsem Porabcom blajžene božične praznike.

Marija Rituper

z besedami: »Vigyázz, mert angyalka lát mindent és mindenhol, hogy mit csinálsz!« Tak sam vsakši večer molila, pred obedom, po obedi, pa tudi v cerkev sam redno odla pa bougala.

Predvečer božiča je bilou celou fejš napeto. V dnevno sobo sam nej smejla titi, zatok ka je prej tam odprejto okno, skouzi štero notri prileti Je-

angel prileti pa vse prinese, sam za zvonec nej znala. No, te zadnji božič pa je za angela moja anju doloučila mojega brata, ka naj pocinga. Stau je gori na vrejeki stumb, pa gda je što pocingati, njemi je zvonec z rouk spadno pa se koto doj po lesenij stubaj, dokeč se je nej stavo glyj pred mojimi nogami spodaj. Vsi so se začnili smejati, zvün brata, šteri

Takši je gnešnji svejt

Vsi dobro vejmo, ka se je svejt dosta preobrno, ranč nam nej trbej misliti tak daleč nazaj. Kumaj več kak deset lejt, gda smo eške pod drugim režimom živel na Vogrskom pa v nistarni drugi rosagaj tü. Dobro vejmo, ka nega takšo dobro, v šterom bi kaj lagvoga nej bilau, pa nega takšo lagvo, v šterom bi kaj dobroga nej bilau. Zatok bi pa svojimi pisanji takši naslov tü leko dala, ka »Že se je začnilo«.

Da te misli pišem, smo v prvi dnevaj v decembri. Že vsepovedik pišejo, ka na božič se tau pa tisto tüt pa tam da dobiti. Tak delajo reklame, kak če bi kaj k šenki talali. Tak nas nauri naredijo, ka si rejsan poželejmo kaj küpiti. Ranč tak, liki bi že doma nej meli zavolé dosta klumpa. Pa te je tau nika nej k tomi, ka etakšoga ipa deca vidi pa zaželej. Kak če bi stariške milionke meli.

Etognauk sam nika po Varaši ojdla pa sam vidla edno žensko, štero je njena či tak cukala pa vodila od baute do baute, kak gda »po daraj odijó«. No pa te sam čüla tü: »Mama, gledaj, kakše lejpe mobilne telefone odavajo. Nika pa nika ne prosim drugo, mobilni telefon.« Mati pa ji pravi, ka že tak ma mobilni telefon, ka pa ške? Zdaj ta deklina etak pravi: »Mam, mam, depa kakšoga? Takšoga, ka je že stau lejt star. Meni zdaj najbole modernejšoga trbej, s šterim leko slike delam pa vse drugo. Depa ti tau tak ne razmejš.«

Nej, nej, mati tau tak ne razmej, samo naj za več deset gezero forintov njej najbole modernejši telefon küpi. Vej pa tau je v reklami, pa tau drugi sošolci že vsi majo.

Pa je tau istina. Človek dé po pauti, se sreča z mladimi, šteri si na pauti zgučavajo po mobilnom telefoni, pa nej malo cajta. Sto pa tau vöplače? Mati pa oča, štera se na tau tak nika ne razmejtja.

Sto pa te na tau misli, odkec vzemajo stariške te pejnaze? Kelko pa kelko lüdi je zgübiló svojo delo, svoj reden slüž, pa te itak mora živeti, držino tadržati. Po rosagi, sploy pa na vzhodnom deli, tak pravijo, ka je nam tü na zahodi naleki. Mi leko odimo v Austrijo delat pa dobro slüžit, etak smo pa te mi bogati. Depa vsakšomi vauščim tau delo. Ki je tau nej probó, ne vörva, ka je tam tü nej »do dna vse vrnjó mlejko«, kak tau Vogrin pravi. Leko stoj vösproba, pa de te vido, kak se tam slüžijo euronge. Pa porabski lüdje se ne dajo. Rejsan, če je mogauče, vse spravijo svojim držinam, svojoj deci. Rosag pa tak dela, liki bi nej znau, kak lüdje žmetno živejo, delajo den do dneva za držine, naj vse leko dajo svojim, ka te moderni svejt ponüja. Vej pa če drugi majo, mi zakój nej? Pa med tejm se taponücamo. Živci so napeti, toga volo nam zdravje tü ne slüži.

No, depa začniló se je. Začnila se je sezona, gda nas reklame naure redijo, gda pa vse vküp poküpüjemo, ka nam je ranč nej na hasek.

Samo eške telko. Zatok smo lüdje, ka si moramo premišlavati. Pa se nej dati nagučati na vsakšo norijo. Zatok, ka je gnesden cejli svejt eden velki biznis.

Irena Barber

Hotel in restavracija Lipa

Monošter/Szentgotthárd, Gárdonyi u. 1.
Tel./Fax: ++36-94-383-060, ++36-94-383-061
e-pošta: hotel@lipa.axelero.net
spletna stran: www.lipa.sztg.hu

PRAZNA ŽEPKA

Rudi je več nej mladi. Petdeset je prejk, depa ešče šesdeset nejma. Itak je že v penziji. Tau se je tak zgodilo, ka je njegvo delavno mesto dojavertivalo, on je pa že dosta službeni lejt emo pa je leko v penzijo prišo. S svojo staro materjo žive-ta v ednoj lejpoj hiši, Rudi se je nigdar nej oženo. Obadva mata lejpo penzijo, tak pa probleme, ka bi nej mogla normalno živeti, nejmata.

V rami, kauleg rama velki red pa čistaučo držita. Vse je tak kak karta. Rudi vsakši den v bauto de, tam friško kaj küpi za zajtrik, malo si tau tü dovaušči, ka v krčmej kaj malo spidje. Tau, ka bi pijani bio, nišče ne more povedati. Obed njima samouprava vozi, tak pa na večerjo tü vsigdar ostane kaj. Če nej, te si malo nika spravita.

Ka pri rami trbej plačüvati, tau si njiva raztalata, s toga je nigdar nej bila nikša baja. Ešče prišparane pejnaze tü mata. Gda pa pridejo svetki, eden drugomi vsigdar nikšo presenečenje spravita.

Mati so vsakši den bole slabi, trnok nikan ne odijo, Rudi vse ta napravi, ka je njima potrejbno. Večkrat so ma gučali, naj se oženi, ka de pa sam, gda nijj več nede. Zdaj ma pa več ne gučijo. Če se je do tejga mau nej ženo, te se po tejm vsebole nede. Nikak že baude.

Toga ipa se je pa začnilo nika preobračati. Zazrankoma pauleg deveta võre je Rudi šegau emo v bauto ojditi pa je vsigdar pri cajti domau prišo, se je brigo za friške kifline, kakše klobase pa za mlejko. Zdaj pa tak võvidi, ka vsakši den duža odi. Mati se ga ne morejo včakati, te si pa kakšo djajco spečejo pa malo tej spidjejo za zajtrik. Te se gnauk zatok domau postavi njini sin. Liki mati tau nikak ne morejo razmeti, gde odi. On etakšoga reda napona pravi, ka v bauti telko pa telko mogo čakati, ka se je s tejm ali s tistim srečo pa tak tadala.

Nej dugo, ka so mati nika navoga napamet vzeli. Rudi

vse menje pejnaz ma, gda kaj trbej plačüvati, ta mine pa se samo sledkar naprej pokaže. Etognauk so ma malo nut poglednili v palacko, pa so tam samo nikše drauvne forinta najšli gor na tau, ka je nej dugo prišla penzija. Pa tau ešče nika nej. Te se je eden den domau postavo pa je mater proso dvej gezero forintov na posaudbo.

Mati so si premišlaval, kama pojep pejnaze klade. Vej pa zazrankoma dün ne odi za kakšimi ženskami. Ka pa dela?

No, tau je ešče nej vse. Mati so večkrat napamet vzeli, ka z njine palacke falijo pejnazge. Najoprvin so tak mislili, ka so že stari pa pozebleni, ne vejo, kelko so meli. Te so si pa zatok nika võzmyslili. Vzeli so edno irko, tam so vsigdar pisali, kelko pejnez so njali v palacki. Pa buma, tam je zdaj že vsigdar falilo dvej, tri gezerk, ali samo malo, depa falilo je. Pravijo Rudini, ka je tau za dela, ka go pokradne. Vej pa če ma na koj trbej, naj povej, vej ma ona posaudi. Rudi je edno rejč nej pravo na tisto, dvera je nut hapno, pa je odišo z daumi.

Kak je vse bole ta zaosto, vsebole je doma naaupek bilau. Več je nej takši velki red bio kak prvin. Mati so več tü nej ladali, stari so bili pa so vse menja mauči meli. On je pa samo odo pa pejneze ta lüčo. Kama, tau so mati nej vedli.

Mati so meli edno žlato. Te pojep je njinoga pokojnoga brata sin bio. Etognauk je Peter mimo rama ušo, mati so na dvauri bili, gda se je poklono, so ma pravili: »Peter, malo es poj. Nika bi te rada pitala. Ti gvüšno kaj vejš od toga, zakoj naš Rudi langa, ne odi pri cajti domau pa pejneze vse ta zlüče. Od toga nikomi nika ne guči, liki povej mi, ka te clovek dela.«

Peter je tak malo redeči grato pa pravo, ka on ne vej nika nej. Tau je pa videti bilau na njem, ka vej. Dobro vej. Samo

nika nešče gučati. Ovak je Peter takši miren bijo, malo je gučo naj nede svaje.

Rudi je etognauk pa nikšonorijo napravo. Mati so doma bili, on je pá nej domau prišo, depa za edno malo se je eden traktor v dvor postavo pa je Rudi tü z njimi prišo. Gor so oprli škedjen pa so od tistec võvlekli kaule. Istina, ka sta je njiva več nej nücala, depa tau so mati nej steli ta zodavati. On je kaule audo.

Gda so tej moški odišli, mati pravijo Rudini: »Pa ka je te tau? Na posaudbo si je njim dau, ali ka. Če si je audo, name si nika nej pito pa tak vidim, ka mi nika s toga neščeš dati tü nej. Kak te ti tau misliš?«

Zdaj sta se oprvin korila, ka sta ovak trnok lepau živela. Mati so ma zdaj vse võzgučali. Kelko pejnaz njim je pokradno, pa naj tak nagnauk povej, ka je tau.

Rudi je vse tajijo pa je ešče tau tü v mater potočo, ka je stara pa vse bole pozablana, te je pa zdaj on kriv. Ka njemi tü trbej malo živeti pa de ona vidla, ka de eden den on strašno bogati. Pa naj te guči.

Etognauk se je k materi nut postavila sausedica, velka klajfarca pa je lobotala tak, ka je tau nej zapovedati. Med dostami tutami je gnauk samo etak prajla: »Ge ne vej, gda vaš Rudi ške mojomi možej nazaj dati tisti deset gezero forintov, ka ma je na posaudbo dau. Tomi je že pet kednov pa ranč nešče čüti od toga, ka je dužan. Pa sam čüla, ka je Gorenjomi Francini tü dosta pejnez dužan.«

Nej je zapovedati, ka so mati čütili, depa zatok so nej võdali svojoga sina. Part so ma prijali pa so sausedici tak prajli, ka je tau samo eden velki laž. Sausedica je čemerna gratala pa je tak prajla, ka nede daleč, gda do mati vidli, ka vcejlak nanikoj pridejo, ešče süjoga krüja nede meli. Hapnila je z dverami pa je odletejla.

Mati so kumaj čakali, naj se

Slovenske šege ali navade ob božiči pa novom leti

V božičnem cajti naše lüstvo pozna tri svete večere, steri so dobili kratko ime, trgé božiči: prvi božič (24. december) je na predvečer božiča, drugi božič ali staro leto (31. december), je večer pred novim letom, tretji božič (5. januar) pa je večer pred svetkom sveti trej kralov.

Sveti večer *inda*

Pred kmicov je božični sto že pripravljeni. Vse, ka je bilou na njem, je bilou posvečano pa je melo mouč, ka je prinašalo zdravje pa srečo. Pouleg posvečenoga krüja so bili na božičnom stauli pa pod njem razni polski pauvi pa šker. Gazda je eške pod sto djao tüdi plügovno železo, ka bi zemla bola rodila, nika sena pa kosou za bo-ukšo letino v novom leti. Pred kmicov je z držinov že poškrupou ižo z blagoslovljeno vodou pa s kadilom.

Mnounge držine tou delajo eške gnesden. Škropijo pa pokadijo ižo, štalou, gračenek pa bližnje mezeve. Vertinja deje v pisker eno lopato žarečoga ognja, gazda gor potrousi kadilo, vertinja eno posanco blagoslovljene vode, pa v tou namoči djeličovo vejko. Cejla držina te dé ob molitvi okouli rama blagoslovlat svojo domačijo. Tou je navada, štero opravijo na vse tri božiče.

Po blagoslovitvi držina sede k večerji, štera je na sveti večer bole srmašna, vej je bila tüdi sveta držina tistoga davnoga časa, gda sta Marija pa Jožef iskala kraj, kama bi leko položila novorojeno dejte, lačna. Večerja je bila većinoma mrzla – ohlajeno küjano sadje ali gra. Pri mnougoj držinaj so večerjali na stolica pa pri toploj peči, vej je bijo sto v svetoj nouči božičnoga večera kak izni oltar. Tak združena držina je na sveti večer pozabila na vse brige pa nevoule pa se veselila tije sreče najlepšoga večera pa najlepše noči v leti. Stara võra tüdi pravi, ka je na sveti večer nebo odprejto. Zatok je trbelo odprejti lade pa omare, ka bi v nje prišo božji blagoslov. Na gezero želj v svetom večeri je bilou na pouti k zvezdam, ka bi na svejti nej bilou bojn, lačni pa nesrečni lüdi. Vsega hüdoga nišče ne more odpraviti s sveta, vsakši clovek pa leko iz svojoga srca odpravi pa pozabi lagve misli, vse čemere, užaljenosti pa slabo volou pa da mesto v srci za prijateljstvo pa lejpe želje.

Marija Rituper

Rudi domau pritepe, ka ma dobro võzgučijo. Tak je bilau. Samo ka je Rudi vse tajijo, je pravo, ka susedicaj čobe nut vdari, če de ešče gnauk etakše klajfe nosila.

Mati so tau tü napamet vzeli, ka si Rudi fejt premišlava, tak se vidi, ka je rejsan v nevauli. Mati so vnoči nika nej spali pa so si etak premišlaval: »Žmetno mi je, žmetno, depa sama morem zvedeti, gde moj Rudi odi.« Gor so si djali, ka do na drugi den za njem šli v bauto. Gda so oni v bauto staupili, Rudina tam nej bilau. Bautošica ji je pitala, ka bi radi küpili. Oni so prajli, ka nika nej pa so pitali, če je Rudi že odo tüj. Bautošica je pravla, ka je odo, depa že je v krčmej.

»Tak vejte, ka tam dela,« je pravla. Mati so samo na bejlo gledali. »Ka? Vi nika ne vejte? Vej pa od tistoga mau, ka so v krčmau pripelali mašine, s škerimi se špilajo, se neprestanoma špila. Že vsenakraje dug ma. Pravo je, ka on vse plača, vej pa nede daleč, gda njemi mašin žmetne gezerke võda. Vejte, tak se že drži, kak šteri je nej normalen.«

Mati so odišli domau, pa so od velke nevole, od sramote vlegli, pa so več nej stanili. Tau je trbelo Rudini, ka se je »võstrejzno«. Gda so prišli svetki, bi rad nika küpo materi. Vse je kesna bilau, nej več trbelo, na sveti den so mater pokopali.

Irena Barber

NIKA ZA SMEJ

Nej je cejlak tak

Kalman je etognauk pri doktoru bio pa te sta si malo pripovedjala. Kalman etak pita doktora: »Gospaud doktor, tau je istina, ka prej oženjeni moški dukše živejo kak nejoženjeni?« Doktor pa: »Tau je nej vcejlak tak. Vejte, tau oženjeni samo tak čütijo.«

Sto je prva živo

Eden zidar, eden cimerman pa eden električar se štrejkajo, sto je prva živo. Zidar pravi, ka so zidari gor zozidali piramiše, zatok so oni najoprvin živeli. Zdaj cimerman tak pravi: »Mi, cimermeni smo napravili Noeni barko, etak smo mi prva živeli.« Električar se pa zdaj rže, ka ga tejava drugiva dva etak pitata:

»No, ka je pa te tü tak smejšno?« Električar pa: »Gda je Baug svejt stvauro, je prvi den etak pravo. Najbaude svetloča! No, te smo že mi doj djali električne kabele.«

Skurok je tak

Janči se je šeto po gaušči pa se je srečo z edno čaralicov, šteri na plečaj je edna vrana sejdla. Čaralica zdaj etak pravi Jančini: »No, če boš vedo prajti, ka sedi na mojij plečaj, ge mo tü včasini tvoja.«

Janči si zdaj premišlava, vidi, ka je čaralica strašno grda, stara pa te etak pravi: »Na vaši plečaj po mojem eden delfin sedi.«

Zdaj čaralica etak: »Dobro si odgovoro...«

Mekla

Več nej mlada Juliška je etognauk v bauto ušla pa je bautoša prosila, naj ji edno meklau da. Bautoš pa: »Izvolite, gospa. Mekle so ranč gnes pripelali,« pa ji ponüja edno meklau.

Juliška pa pravi, ka je ta mekla nej dobra, sploj kratek štü ma.

Bautoš je že kreda z edno drügov pa pravi: »Izvolite, ta de gvüšno dobra.«

Juliška pa: »Ta mekla je vam dobra, vej je pa ta ranč redno nej vküpzvezena.«

»No, te pa tau poglednite,« pa ji bautoš pa edno da.

Juliška pa: »Ta je tü nej dobra, sploj je trda.«

Bautoš zdaj že malo čemerasti, depa zatok tau ne pokaže vö pa eške edno meklau kaže Juliški.

Juliška pa: »No, dobro, najbaude, kakoli ka je ta tü nej najbaukša.« Bautoš zdaj etak pravi Juliški: »Gospa, nut naj go vam spakivam ali si pa na njau sedete?!«

Sto je pa takšo vido

Imre je nauvi auto küpo pa ga svojoj lübicu pokazo. Zdaj edno gombo potejši pa že okna doj dejo. Drugo gombo potejši pa se autona streja sama doj potegne. Zdaj edno tretjo gombo potejši pa te ventilator ovoj kikklo v luft zdigne.

Ova etak krči: »No, sto je pa takšo vido, zdaj več svojo rokau nigdar neš nüco.«

Zakoj bi on več plačo

Mali Pištak, te velki huncut, je etognauk svojo sestru napazo, ka se je z ednim pojgom küšüvala. Of zdaj stau forintov Pištaki v rokau potisne pa ma etak pravi: »Nika si nej vido, oke?«

Mali Pištak pa: »Oke, nika sam nej vido,« pa s tejm vred 50 forintov nazaj da pojbi.

Of pa: »Zakoj si te pejnaze nazaj dau?«

Pištak pa: »Zakoj bi ti več plačüvo kak dosta drügi?«

Sto tau razmej?

Anuška se je etognauk etak taušila svojimi možej, Lorenci: »Ge tau ne razmej, kak je tau. Gda sva eške samo zaročeniva bila, tak si se držo, kak če bi vse slobaudno bilau, ka je etakšoga reda eške prepovedano. Zdaj, ka sva že oženjeniva, zdaj se pa tak držiš, liki bi vse prepovedano bilau, ka je zdaj cejlak slobaudno.«

Ka se me je vidlo

Gustek pa Ödön sta etognauk v kino šla pa sta eden lejpi film pogledala. Gda je filmi

konce biu, Ödön etak pita Gusteka: »No, ka se je tebi najbole vidlo?«

Gustek pa: »Meni se je tista dekla najbole vidla, stera je pri meni sejdla.«

Samo je tau sto zvedeti

Lujza pa Jenö sta etognauk pri večerji goste mela. Gda so gosti odišli, Olga se je včasini moža smešla pa ma etak pravla: »Tau vejš, ka si se med večerjev strašno obnašo? Vsakšo žensko si küšno.«

Jenö se pa zdaj etak brani: »Tau je samo zatok bilau, ka sam sto zvedeti, sto je spijo moj konjak.«

Takšo tü geste

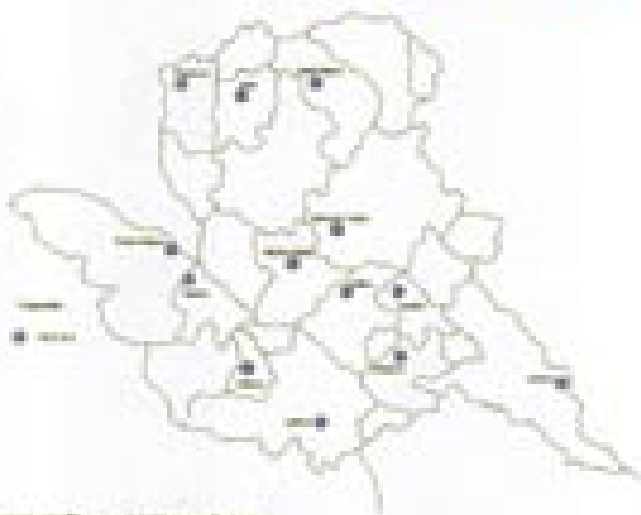
Oto pa Anastazija sta se oženila. Gda vö s cirkve deta, gnauk samo vcuj k Otoni staupi eden možki, ga malo vkraj potegne pa ga pita: »Mladi človek, mate od svoje žené nagi kejp?«

Oto pa: »Nejmam, zakoj bi ga pa emo?«

Of pa zdaj etak pravi: »Škete par takši kejgov meti?«

Poslovalnice

Nove Ljubljanske banke v Pomurju

Tudi poslovni svetovi smo vključeni v mrežo poslovalnic!

Edinica Vam svetuje Banki in podjetju leta 2006!

Ljubljanska banka
POSLOVALNICE
POSLOVALNICE

POT DO ZADOVOLJNIH ZAVAROANCEV IN POSLOVNEGA USPEHA

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D. OBMOČNA ENOTA MURSKA SOBOTA

S ciljem dolgoročnega razvoja in rasti podjetja smo se v soboški enoti Zavarovalnice Triglav, d.d. odločili za popolno odprtost v okolje s katerim živimo in za katerega dihamo. Sledimo sodobnim spoznanjem poslovnega sveta, uva-jamo najnovije metode in postopke za izboljšanje in racionalizacijo delovnega procesa. V podjetju rešujemo probleme kreativno in v heterarhični organizaciji. Posebno pozornost posvečamo kakovostnim in partnerskim odnosom z našimi strankami. Ker se zavedamo, da je naš uspeh odvisen predvsem od njihovega zadovoljstva in zvestobe, smo uvedli koncept CRM (Customer Relationship Management oz. Celovito upravljanje s strankami). Vemo, da jim je poleg kakovosti in cene storitve najdra-gocenejši čas. Zato smo z izgradnjo Središča za stranke poskrbeli za še hitrejše, lažje in prijetnejše poslovanje z nami.

Kakovost naših storitev poleg potrditev skozi vsakdanje delo dokazujemo tudi s standardom kakovosti ISO 9000, ki smo ga prejeli leta 2002, že leta 1997 pa smo kot prva zavarovalnica v Sloveniji prejeli certifikat kakovosti ISO 9002. Ob tem smo prejemniki dveh priznanj »Na poti k učečemu se podjetju«, ki ga podeljuje Inštitit učečega se podjetja in priznanja za Izobraževalni management 2002 TOP10.

ŠIROKA IN PESTRA PONUDBA ZAVAROVALNIH STORITEV

Ponosni smo na svojo močno vključenost v življenje Pomurja, zavedamo se svojih nalog in svojega pomena v ožjem in širšem okolju. Že več kot 80-odstotni tržni delež v pomurskem zavarovalnem prostoru pa nam poleg izobraženih in motiviranih zaposlenih ter kakovostno izvedene storitve pomaga vzdrževati in krečiti tudi široka in pestra paleta zavarovalnih produktov. Sledimo sodobnim zavarovalnim trendom zato našo ponudbo vsako leto obogatimo z novimi atraktivnimi zavarovanji.

Bralcem časopisa in vsem Slovencem na Madžarskem želimo prijetne praznike, nepozabno praznovanje novega leta ter veliko srečnih dni v letu 2006.

HOROSKOP ZA LETO 2006

OVEN

Čaka vas dugih dvanajst mesecev veselja in zabave. Na vsakšno pozvanje, ka ga domou prinese poštaš, se morate odzvati. Eške ekstra vala tou, če vas ob večeraj kama pozove draga oseba. Malo brezskrbnosti vam nede škodilo, samo ne pozabite, ka po drugom kraji tudi malo dela prav pride. Od zabave se namreč ne da živeti, razen če štete po hitrom postopki shujšati, pa biti cejlo leto brez pejnez, s tem pa tudi brez punoga hladilnika. Pa še tou. Eden od večernih obiskov de vam odpro oči pa pokazo eno od skrivnosti.

BIK

Tou, ka znate s pejnecami, tak ali tak vsi znamo. Samo na vsakšne telko časa pride tudi v življenje kakšna spodletela naložba. Eške ekstra, če ta po tistom, gda ste njoj kúpili drage gvante pa njoj plačali toplice, odide z eno drugo osebo. Nika se ne sekerajte. Tou de se sicer zgodilo tudi vam v prihodnjij mejsecaj, samo znajte, ka po vsakšnom dežji pride sunce. Mirni trenutki do vam omogočili sprostitev ob branji Porabja, če pa štete kaj več, morete sami pri sebi dobro premisliti, pa priti do spoznanja, ka so pejnezi nej vse na svejti.

DVOJČKA

Malo večkrat te mogli upoštevati nasvete vaših prijatelov. Prej, ka de se vam bogato obrestovalo. Sicer se malo preveč zanašate na vašo srečno zvez-

do, ka pa tudi nej skouz dobro. Človek ma namreč telko sreče v življenji, kelko si je sam napravi. Opozoriti vas moramo, ka je skrajni čas, ka enjate pozablati. Najboukše bi bilo, ka si vsakši den doj napišete, ka trbej napraviti. S tem te se izognili tudi zameri, štera bi gratala samo zatou, ka vas je draga oseba pa čakala dugo v noč, ka pridete, od vas pa nej duha nej sluha.

RAK

Z delom se daleč pride, pa čiglij raki večkrat idete nazaj kak naprej. Ali proti zakonom narave se ne da nika napraviti. Tou si vbijete v glavo, gda de se vam pa cesta proti postavljala, gda te šli domou po dugoj veselici. Pejnezno stanje de vredi v leti 2006. Vseeno preveč ne zapravljajte. Mogoče je čas, ka se začnate spravlati s kakšnim športom. Zagnouk priporočamo drsanje pa smučanje, v leti pa vožnjo z biciklinom pa rolanje. Bojte previdni, ka nesreča nikdar ne počiva, pa tudi sama nikdar ne pride.

LEV

Krali živali bi se mogli primereno obnašati svojomi položaji, ali ka če ste že tudi sami gor prišli, kak žmetno je gnesdenkomi kaj zapovedati pa tudi včasik je bole brž, če človek delo sam napravi. Tudi v prvij polovici novoga leta te fejt delali sami. Boukše de v preostanki 2006, šteri de namenjeni počitki. Pred televizijo ne priporočamo sedeti, ka de program še skouz lagvi, raj gledajte vō na okno. Nikdar ne vejte, gda se mimo na biciklini pripela kakšna lüblena oseba, štera ma raj leve kak pa kakšne druge živali.

DEVICA

V vašoj glavi de cejlo leto sprtlejt. Čista te se razcveteli, vaše srce de pa gratalo kak travnik, šteroga cvetove obletavajo najvekše včele toga sveta. Zemte na znanje edino tou, ka se skouz najde nekaj, ka ma čas, ka potrga najlepšo cvetje. Edino vprašanje je, če de ga te tudi znau dobro v vodo djati pa ga negovati ali pa de püsto, ka lepou doma povegne. Ka se vas tiče, se z vrtnarskimi opravili ne spravljajte preveč. Bunka, ka ste jo dobili, gda ste zadnjič na motiko stopili, je še skouz preveč boleča. Kljub temu je dober izgovor za obisk pri kakšnom lüštnom medicinskem osebj.

TEHTNICA

Že pá preveč premišlavlete. Ne vejte, ka je za vas dobro pa ka je za vas slabo. Nezadovolstvo te probali prekriti, ali ka, če vas vse preveč dobro poznajo, ka bi se vam tou leko zošikalo. Probajte se prilagoditi družbi pa začnite sami gesti malo bole mastno hrano. Za zdravje je nej glij dobro, pa tudi doktori vam tau nedo tanačivali. Po drugoj strani pa če se ide za male količine, se vam ne more zgoditi kaj lagvoga. Pazite samo, ka nete prevečkrat masni po obrazi. Je nej preveč prijetno za tisto osebo, štera se küšüvle z vami.

ŠKORPIJON

Pripravite se na najvekše presenečenje na lübezenskom področji. Škorpioni ponavadi pikate, samo zdaj do piknoli vas. Planirajte romantično

večerjo pa krepki zajtrk. Okoli vas do popejvali ptički, vi te pa visoko v nebesaj. Škoda edino, ka še skouz vala, ka gdor visoko leta, nizko spadne. V tom primeri priporočamo, ka si na rit zavežete blazine, ka se preveč ne vdarite. Druga možnost je, ka skouz vse leto trenerate padce, dokeč se tejljo ne navadi. Na konci pa tak ali tak še skouz vala tisti pregovor, ka čas zacejli vse rane.

STRELEC

Lovsko društvo bi vas že vzelo med sebe, edino bi se mogli prlejt potruditi pa poslati prijavnico. Dokeč toga ne napravite, leko v mislih strelate samo tiste, ka vas vztrajno obletavajo. Pisma, ka ga tak dugo čakate iz tihinskoga rosaga, eške nede tak brž. Tou, ka se zadnje čase poštaši moped kvari pred vašim dvoriščom, je nej vzrok. Bojte potprežljivi. Situacija bo navidezno brezizhodna. Nede tak grozno, kak vōvidi. Na pomoč v čakanjji de vam priskočila oseba, od štere toga ranč nete pričakovali, pa de na konci zaradi toga vse vküper še lepše.

KOZOROG

Napovedavle se razprodaja vašoga prostoga časa. Vsi do vas ščeli meti pri sebi pa tak pomali vōponücati. Seveda ma tou leko tudi določene posledice tak v lübezni kot tudi v povsem vsakdanjih stvarih. Vaše življenje se zatou v prihodnjij mejsecaj nede ravno odvijalo po vaših pričakovanjih, ali če smo pošteni, je tak tudi včasik prav. Če bi se vam uresničile vse želje, te bi bili vaši dnevi podobni dnevom kakšne filmske zvezde, štero je že zdavnaj povozno čas. Tou pa

vašoj podobi ne bi ravno hasnilo, edino če štete rejsan biti tudi slavni.

VODNAR

Vaše življenje de pod mikroskopom, zato ka de se vsakši, ka de meo pet minut časa, pikno v tou, ka delate, kelko delate pa če delate kakšne hibe. Zavolo toga mate dve možnosti. Prva je, ka pazite, ka delate. Druga je ta, ka vam je čista vseeno, ka pravijo drugi in naprej živete svoje življenje. Priporočamo daljše potovanje, na šterom te spoznali, da je doma vseeno najlepše, pa tudi tou, ka je vsegljij še najboukša domača hrana pa domača postela. Če do tudi doma želodci prazni, postela prazna, se obrnite na uredništvo Porabja.

RIBI

V vašom življenji do se stvari prejk noči obrnile. Vam seveda nede jasno, ka se je zgodilo. Zato te mogli zadevo raziskati pa ponücati vse vaše detektivske spretnosti. Za informacije je najboukša vaša druga sosedica, štera vse dneve visi na okni. Če te uspešni, te se hitro pomirili. Prišli te gor, ka je edino, ka se vam je zgodilo, tou, ka vas je v meko meso na zadnjom deli tejlja strlila lübezenska puščica. Rana de hitro zacejlila, posledice do pa ostale večne, tak ka leko že zdaj pomali začnete gledati kataloge trgovin z zdavnajskimi gvanti.

Komorni zbor iz Murske Sobote v Székesfehérváru

V našem mestu je že tradicija, da na različne prireditve povabimo goste iz Slovenije, med drugim učence glasbenih šol in odrasle pevske zборе. Ti nastopi nudijo veliko glasbeno doživetje tako nastopajočim kakor tudi poslušalcem, hkrati pa krepijo strokovno sodelovanje med institucijami.

Stiki med našo samoupravo in Komornim pevskim zborom dr. Vladimir Močan Društva upokojencev iz Murske Sobote so se začeli leta 2003, ko se je zbor predstavil v naši glasbeni šoli na božičnem koncertu.

Tokrat so nas obiskali v adventu, in sicer 7. decembra. Uspešen in zanimiv božični koncert so imeli na Glasbeni šoli László Hermann. Na dan koncerta so bili na izletu v Budimpešti, bili so malce utrujeni, toda kljub temu so z veseljem zapeli prekmurske in porabske narodne ter božične pesmi. Koncert so popestrili z instrumentalnimi točkami mladih učencev glasbene šole. Spored so končali z znano božično pesmijo Sveta noč. Kulturni dogodki imajo cilj, da bi tudi v našem mestu spoznali slovensko kulturo in s tem prispevali k slovensko-madžarskemu prijateljstvu.

István Grábecz
predsednik slov. samouprave

BOŽIČNE DELAVNICE

V Muzeji Murska Sobota majo v časi svetkov šegou organizirati delavnice. Tak majo vuzemske pa božične delavnice tó. V tej delavnicaj se navčijo delati

legami iz muzeja so mlajši iz špagota falajčka lesene blanjice pa orejove luščinje napravili indašnje špilo. Gda jo vrtite med prstami zavolo lükenj v orejovi luščinji, stera je zakeljena na blanjico, špila füčka, brncka, zato ga volo se zove brnckanca.

Na delavnicaj je dosta dobre vole pa smeja. Z njimi pa si Muzej Murska Sobota iške svojo mlado publiko pa popularizira zanimanje za indašnji čas. V njem pa živejo mnoge pripovejsti, tiste iz muzeja tó.

Miki Roš

kakše že tapozablene meštrije ali pa indašnje špile. Tou leto so se na božični delavnicaj navčili delati brnckance. Vküper z etnologinjo Jelko Pšajd (ništerni iz Porabja jo že trno dobro poznajo) in njenimi ko-

PODELILI NAGRADE

»ZA MANJŠINE«

13. decembra so v madžarskem parlamentu podelili nagrade »Za manjšine«. Najvišje madžarske manjšinske nagrade se podeljujejo ob dnevu manjšin (18. december). Premier Ferenc Gyurcsány je v slavnostnem nagovoru poudaril, da je manjšine n a Madžarskem potrebno opogumiti, »da ob tem, da so Madžari, madžarski državljani, imajo tudi drugo identiteto. Za doživljanje te druge identitete si moramo predstavniki oblasti enako prizadevati, kakor si prizadevamo za to, da zaščitimo in zastopamo zamejske madžarske skupnosti.«

Premier je podelil nagrade skupaj s predsednico parlamenta Katalin Szili ter predsednikom države László Sólyomom.

Nagrada »Za manjšine« se podeljuje posameznikom oziroma skupnostim, ki veliko naredijo za ohranitev lastne manjšine na kulturnem, znanstvenem, šolskem, umetniškem, verskem itd. področju.

Nagrade so prejeli: *János Budai*, upokojeni ravnatelj romunske OŠ ter gimnazije Nicolae Balcescu v mestu Gyula, za večdesetletno delovanje na področju narodnostnega šolstva; animator, pedagog, pisatelj in pesnik *József Choli Daróczi*, za življenjsko delo v interesu romske skupnosti na Madžarskem; *Antal Farkas*, podpredsednik Državne romske samouprave, za prizadevanja na področju integriranja ter zaposlovanja Romov; *Irena Molnár Gabrić*, univerzitetna profesorica, za znanstveno dejavnost med vojvodinskimi Madžari; *Ivan Golub*, primarij bolnišnice Uzsóki v Budimpešti, za aktivnosti v interesu srbske manjšine na Madžarskem ter *Mihály Guttman*, upokojeni glasbeni pedagog, za revitalizacijo zborovskega petja.

Razdeljeno nagrado sta dobila glasbenik *Zoltán Mága* in umetnik *Gyula Nyári* ter župana vasi Kisszelmenc in Nagyszelmenc *József Illár* in *Lajos Tóth*.

Enako nagrado je prejel *Javni sklad za narodne in etnične manjšine* za uspešno desetletno delovanje.

M.S.

NA KRATKO

11. decembra so na Dolenjom Seniki držali den starejši, kak je že tau navada. Kulturni daum je skurok puni bio, županja Elizabeta Bartók je s toplimi rečami pozdravila udeležence. Najmlajši so lejni program pripravili v trej jezika. Po tistem so pa starce ponidili z dobrim obedom. Organizator je bila lokalna samouprava Dolenji Senik.

Ranč na te den so se v Slovenskoj vesi tó zbrali starci. Tam je rdeči križ organizero, finansiro tau srečanje. Lejpa misli je povedala vzgojiteljica Iluška Bartakovič, predsednica rdečega križa. Kulturni program so najmlajši dali, po tistim je pa števanovska gledališka skupina zošpilala komedijo Irene Barber z naslovom Šaula včera, šaula gnes.

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:

porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk:

EUROTRADE
PRINT d.o.o.
Lendavska 1
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

SREČNO

2006

SREČNO